

ELOFIZETÉS.

HELYBEN ÉS VIDÉKEN

Egy évre -- -- 36 kor.
Fél évre -- -- 18 kor.
Egy negyed évre 9 kor.
Egy óra -- -- 3 kor.

Nyilttéri közlemények
megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 367.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1917.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Csütörtök, szeptember 13.

Wekerle és az ellenzéke.

A képviselőház mai ülésén mutatkozott be Wekerle Sándor és kormánya. Tizennégy miniszter vonult be a törvényhozás ülésházába. Ilyen számbelileg nagy kormánya még nem volt az országnak soha. A törvényhozók, úgy a kormányt támogatók, mint az ellenzékiek azzal a tisztelettel fogadták az új kormányt s főként ennek fejét. Wekerle miniszterelnököt, amely Wekerle személyét, fényes politikai múltját, kiváló képességeit, államférfi nagyságát joggal megilleti.

Wekerle elmondta programját, amely nagyjában egyezik elődjének programjával. Röviden, töle szókatlan szüszavusággal körvonalazta kormányzati irányelveit. A képviselőház természetesen figyelemmel hallgatta az új kormányelnök fejtegetéseit. A pártvezérek egymásután szólaltak fel, hogy kifejtsék pártjuk álláspontját.

A munkapárti ellenzék nevében, a párt nagynevű vezére Tisza István gróf szólalt fel. Tisza — amint más-ként nem is lehet elképzelni — az elismerés lobogóját hajtotta meg Wekerle egyéni kvalitásai, államférfi bölcsessége és közgazdasági nagysága előtt. Az új kormányelnöktől várja Tisza azt a heroikus munkát, hogy az ország gazdasági és szociális életét új alapokra helyezi, hogy megvívja nagy gazdasági harcunkat és megvédi az ország érdekeit minden téren. Tisza István mint komoly ellenzéki vezér nem gáncoskodott, hanem megjelölte az irányt, amelyet követve Wekerle sikerrel oldhatja meg nagy feladatát. Wekerletől várja Tisza valutánk javítását, a békébe való átmenet hatalmas gazdasági munkáját, a szociális és népjóléti reformok megvalósítását. Ebben a nemzet- és országmentő munkájában — mint Tisza helyesen és találóan megjegyezte — maga mellett fogja találni az új kormányelnök az egész nemzetet.

Tisza István gróf mai parlamenti szereplésével bizonyosságát adta annak, hogy komoly ellenzéki vezér, aki fegyvereit nem az általánosan ismert ellenzéki arzenálból, hanem az érvek, a higgadt és megfontolást érdemlő tanácsok fegyvertárából veszi elő. Wekerle miniszterelnök csak örvendhet olyan ellenzéknek, mint amilyen Tisza, aki a kormányzati tapasztalatok bőségével rendelkezik és ezekből még olyan régi, kiváló államférfiúnak is juttathat, mint amilyen az új miniszterelnök.

Wekerle Sándor

bemutatkozása a Házban.

Nem változik a kormány programja. — Tisza István a munkapárt álláspontjáról.

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Szines és eleven már kora délután a képviselőház környéke. Rengeteg ember áll a hatalmas palota előtt, autók, kocsik robognak a bejárathoz. Hatalmas zászlókkal vonultak fel a feministák. rajtuk ez a felírás: „Választójogot a nőknek, hogy elhozhassák a világbékéért!” A képviselőház folyosóján is nagyon sokan vannak. Három órára egymás után érkeznek a pártvezérek. Legelőször *Andrássy Gyula* gróf, majd *Apponyi Albert* gróf, *Batthyány Tivadar* gróf, *Károlyi Mihály* gróf, *Justh Gyula*, *Polónyi Géza* és többen. Három óránál valamivel később a jobboldali folyosón megjelenik a kormány *Wekerle Sándor* miniszterelnökkel az élén, Wekerle átsietett a jobboldali folyosóra, ott rövid ideig beszélgetett *Polónyi Gézával*, majd irattáskával a kezében visszament az elnöki szobába és ott *Szász Károly* elnökkel tanácskozott. A karzatok zsúfolva vannak, nagyon sok főpap és főispán jött végignézni a Ház ülést, jelen volt a Budapesten tartózkodó konzulátusok igen nagy része is. Negyed négykor érkezett a parlamentbe *Tisza István* gróf, akit zajos éljenzéssel üdvözöltek a folyosón. A volt miniszterelnök leborotváltta szakállát, ami jellegzetes külsejét egészen megváltoztatta.

Háromnegyed négykor *Szász Károly* elnök megnyitotta az ülést és belekezdett az elnöki előterjesztésekbe. Alig hangzottak el az elnök első szavai, amikor a baloldali bejáratnál, amelynél függetlenségi képviselők szoktak bejárni, megjelent *Angyal József* háznagy és mögötte Wekerlevel élén az egész nagy kabinet, akkora kormány, amilyen azelőtt még nem intézte Magyarország sorsát:

tizennégy miniszter.

Wekerle fekete szalonkabátban van. utána *Hadi* és *Batthyány* jönnek. A miniszterelnök ott foglal helyet, ahol azelőtt a munkapárt és az alkotmánypárt mezője összeért, jobbán és balján *Apponyi* és *Mezőssy* ülnek. A kormányt támogató pártok soraiból nagy éljenzés kíséri az elhelyezkedést.

Az elnök ezután megkezdte előterjesztéseit. *Emelkedett hangon emlékezett meg az Isonzó fronton küzdő hőseinkről*. Felhatalmazást kér a Háztól, hogy a parlament nevében köszönetet mondjon a legfelsőbb Hadúrnak és teljes dicséretét és elismerését fejezze ki *Borovics* vezérezredesnek és az alatta harcoló hőstelkü csapatoknak. Ezután az elnöki jelentéseket tette meg. Jelentette, hogy *Esterházy Miklós* gróf lemondásáról és a Wekerle kormány kinevezéséről értesítette a Házat. Ezzel a elnöki bejelentések sora véget ért.

Az elnök: A miniszterelnök ur kíván szólnani.

Wekerle Sándor: Királyi kézirat érkezett, kérem annak felolvasását és a főrendiházhoz való atküldését. Felolvassák ezután a Budapesten, augusztus 23-án kelet legfelsőbb királyi kéziratot, amely *Esterházy Móríc* grótot felmenti és közli, hogy új miniszterelnöknek *Wekerle Sándor* neveztetett ki. Felolvasták ezután Wekerlenek a Ház elnökségéhez intézett átiratát, amelyben közli az új kormány kinevezését.

Wekerle Sándor miniszterelnök emelkedett ezután szólásra.

hogy elmondja programját. Halk hangon fogott bele beszédébe és minden oldalról feszült figyelemmel hallgatták szavait.

— Midőn bemutatkozom a képviselőháznak, egy rövid megjegyzésre bátorodom szorítkozni. Mindenekelőtt jelzem, hogy hivatali elődömnök nemcsak minisztereit vettem át, hanem

változatlanul fenntartom azt a programot, amelyet *Esterházy Móríc* gróf a képviselőházban történet bemutatkozásakor kifejtett.

A kormányt támogató pártok közösen folytatott küzdelmei annyira megérelették a helyzetet, hogy a választójog kérdését semmiféle körülmények között többé a napirendről levenni nem lehet: A választójogi reformnak nem foltozását, hanem gyökeres választójogi reformot akarunk. Amennyiben a képviselőház mai üléstétele mellett a királyi kéziratban körvonalozott választójogi reformot nem lehetne keresztülvinni, ez esetben

a nemzetre fogok apellálni.

(Viharos éljenzés és taps a baloldaltól.) Fokozott energiával fogjuk megoldani a szociális kérdéseket. Elsőrangú feladatunknak tartjuk a rokkantügy rendezését, a hadiárvról és özvegyekről való gondoskodást, a hadisegélyek újabb szabályozását, a közalkalmazottak háborús segélyének felemelését, a köztisztviselői pragmatika kiépítését, az anya- és csecsemővédelem fokozását, a baleset és agkori biztosítás fejlesztését, a lakásügy rendezését, a munkásvédelmi, munkásszervezeti és birtokpolitikát.

— A lakásügy terén a belügyminiszter egyik intézkedése legutóbb heves támadásokra, bizonyos oldalról pedig kifakadásokra adott okot. A munkáslakások megoldása rendkívül nehéz, elsősorban a munkásiány, de különösen az anyag drágasága az oka ennek. Rendkívüli intézkedésekre volt tehát szükség és

Pejaosevics Márk a horvátok nevében deklarációt olvas fel, majd

Andrássy Gyula gróf emelkedik szólásra és Tisza István gróffal polemizál. Kijelenti, hogy Tisza István megbuktatása az ellenzék győzelme, mert sikerült a királyt meggyőzni, hogy a volt rendszer tovább fenn nem tartható. Pártja bizalommal van Wekerle Sándor iránt, mert átvette a volt miniszterelnök programját.

Károlyi Mihály gróf röviden ismerteti a békére és külpolitikára vonatkozó álláspontját. Kijelenti, hogy pártja támogatja a kormányt.

Székelly Ferenc a demokraták nevében tesz bizalmi nyilatkozatot a kormány iránt.

Pop-Östös István a román nemzetiségi internáltak sorsának rendezését követeli. Sételmeknek tartja Apponyi rendeletét. A nemzetiségek a háború alatt, különösen a románok a legnagyobb loyaltást tanusították.

Közbeküldések: Féltek a német katonáktól!

Pop C. István: A párt beszűntette működését, nehogy félreértésekre adjon okot. Csekély kivétel nem általános tünet és a székelyek ép úgy átszökdöstek Romániába, mint a románok.

Nagy felzudulás következik Popnak erre a kijelentésére és ilyen felkiáltások hallatszanak:

— A székelveket ne vádolja. Azok véreztek és nem szökdöstek, mint a románok, nekik nem volt mért szökni.

Sümegei Vilmos: Gyergyószentmiklóson a románok a főesperes vezetésével raboltak.

Pop C. István ezután erősen támadja Apponyit és azt mondja, hogy a románok évszázadokon keresztül a leghűségesebb magatartást tanusították.

Felkiáltások: Például negyvenyoleban Hora és Kloska!

Pop C. István: Főszolgabírók járták be csendőrökkel a falvakat és a románságot ráakarták beszélni, hogy mondjanak le iskoláikról és a mindenkori kormányokkal tartó románság között ez nagy elkeseredést keltett.

Szabó István bizalommal fogadja a kormányt és kéri, hogy a választójoggal egyidejűleg, csinálják meg a birtokpolitika reformját.

Glesswein Sándor a keresztényszociálisták nevében bizalmát fejezte ki a kormány iránt. Majd az ülést felfüggesztették és azt holnap folytatják.

tatni. Három rendőrség, a budapesti, bécsi és aradi hajszolta a leányt, akit azonban nem tudtak előkeríteni.

Deutsch Jozefin ügyeinek ellátásával egy neves Lipótvárosi ügyvédet bízott meg, aki a gyámhatóság útján akarta ügyfelének akaratát érvényesíteni, vagyis a gyámhatóságtól kéri ki Radó Kálmán és Deutsch Jozefin házasságára az engedélyt.

Elfogott svéd siffrirozott táviratok.

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Ujabb diplomáciai leleplezésekkel akar az amerikai kormány kellemetlenkedni Németországnak, amint ezt az ismeretes mexikói távirati afférrel cselekedte, amikor a mexikói német követnek Zimmermann államtitkártól kapott siffrirozott utasításait ellopatta és nyilvánosságra hozta. Most azonban az Unió diplomáciája egyszerre két irányban törekszik mérgezett aknáit kirobbantani, mert amellett, hogy Németország titkos diplomáciai működését szeretné hamis színben feltüntetni. Svédországot is sulytani igyekszik azzal a nyílt céllal, hogy ezt a hősiessé ellenálló országot az entente oldalára kényszerítse.

Newyorkból érkezik a híre annak, hogy Svédország buenosairesi követének kormányához intézett siffrirozott táviratait elfogták és nyilvánosságra hozták, annak bizonyítására, hogy ez a követ Németországnak tesz szolgálattal jelentéseivel.

Newyork. A washingtoni és a buenosairesi svéd követség tiltakoznak ama vád ellen, mintha siffrirozott táviratokat küldtek volna Németországba. Az amerikai közvélemény azt követeli, hogy Svédország mondjon le diplomáciáját eddig megillető kiváltságokról, ha ezt nem tenné, akkor meg kell fosztani őt a privilégiumtól. Amerika nem engedheti meg, hogy Svédország követői siffrirozott táviratokat küldjenek Stockholmon át Németországba.

Berlin. A Norddeutsche Allgemeine Zeitung írja: Három táviratot tettek közé Washingtonban, amelyeket a svéd követ 1917. májusában küldött kormányának az argentinai helyzetéről. Valószínűleg az entente rossz katonai helyzetének leplezésére tette ezt az amerikai kormány, hogy válságot idézzon elő, vagy pedig, hogy Svédországnak kellemetlenkedjék. — Ugyanezt a célt szolgálja az a táviratlopás, amely legutóbb a svéd követségen történt.

Tudni kell, hogy a német kormány igenis igénybe vette a svéd kormány segítségét a semleges külföldre szánt hírek közvetítésénél. De megtette ezt az amerikai kormány, amikor még nem volt hadiállapotban Németországgal és vállalta a sürgönyök közvetítését. Svédország nem sértette meg semlegességét, mert hasonló szolgálatot tett az Egyesült Államok kormányának is.

Méga. A Daily Chronicle jelenti Washingtonból: Az amerikai kormány a buenosairesi svéd követ visszahívását és a svéd kormány lemondását követeli. Együttal betiltották Amerikából a kivített Svédországba.

Nem találják a megszökött milliomosleányt.

(Radó Kálmánt Aradra helyezték.)

— Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapestről telefonálja tudósítónk: A Vörös Kereszt Váci-utcai tudakozódó irodájából kevéden délben váratlanul elhelyezték Radó Kálmán fiatal önkéntest, aki katonai szolgálatra az irodába volt beosztva. Menetlevéllel vissza küldték csapattestjéhez Aradra, ahol a polgári életben a Széchenyi gőzmalom hivatalnok volt. A hirtelen áthelyezés mögött húzódik meg az a rendkívül érdekes izgalmas és részletekben gazdag szerelmi regény, amelynek néhány fejezetét az Aradi Közlöny már ismertette.

A háború kitörése után történt, hogy Radó Kálmán aradi malom hivatalnokot katonai szolgálatra az egyik budapesti hadikórházba osztották be, ahol megismerkedett Deutsch Izidor Károly terménynagykereskedő Jozefin leányával, aki ott önkéntes ápolónő volt. Az ismeretség folytán a szegény malomhivatalnok csakhamar bejáratos lett a milliomos budapesti palotájába, ahol hónapokon át szívesen látott vendég volt. A jó viszonyt csakhamar megerősítette egy külföldi nyaralás, amelyben a terménynagykereskedő családja megismerkedett Radó rokonaival.

A nyaralás után történt, hogy a malom hivatalnok most már elérkezettnek látta az időt és kérésként lépett fel. Radó Kálmánt a lépésében nagy esalódás érte. Deutsch a kérést elutasította és felkérte, hogy a jövőben leányával minden érintkezést szakítson meg. Deutsch József, aki már huszonkét éves, akkor, amikor atyja elhatározásáról értesült, lakónikus rövidséggel kijelentette, hogy bármilyen módon is Radó Kálmán felesége lesz.

Julius első napjaiban, mikor meggyőződött arról, hogy a hivatalnoktól minden áron el akarják szakítani, elhagyta a szülői házat. A belváros egyik csendes panziójába költözött és itt akarta bevárni elhatározó lépésének következményeit.

A milliomos nagykereskedő leánya elhatározásába nem nyugodott bele, hanem hogy akaratának érvényt szerezzen, előbb egy marán-

detektív irodához, majd a főkapitányhoz fordult. A magándetektívekkel felekedtetta Jozefin kisasszony tartózkodási helyét, a főkapitányságon pedig leányszöktetés címén feljelentést tett Radó önkéntes ellen. A milliomos kisasszony szökés után csak pár napig lehetett távol atyja házatól, mert a magándetektívek feltalálták a panzióban, ahol megjelentek és eselhez folyamodva a szó teljes értelmében elhurcolták a leányt. A magándetektívek azt mondták, hogy az államrendőrség detektívjei és parancsuk van a leányt a főkapitányságra előállítani. Ilyen körülmények között Deutsch Jozefin az első felszólítás után hajlandó volt követni a detektíveket. Deutsch I. a leányát a főkapitányságon látta viszont és miután a leány hajlandónak mutatkozott arra, hogy visszatér a szülői házhoz, a rendőrségtől együtt mentek haza.

Szomorú napok következtek ezután a milliomos leányra. Deutsch Izidor Károly a gyermekét a Mozdony utcai palotában valóságos fogságba vetette. A palota egyik földszinti szobájába zárta és a szobának kettőre nyíló ablakait erős vasrúccsal zárta el és szigorú parancsot adott a ház népének, hogy kiknek és mikor szabad a fogságba vetett leánnyal érintkezni.

Deutsch Jozefin augusztus 20-ára virradt éjjel szabadult meg a fogságból. A milliomos leány ezen az éjszakán nagy fáradsággal felbontotta ablakának rácsait, azután az elég magas földszinti ablakon át kiugrott a kertbe és elmenekült.

A szököst csak másnap vették észre. Ekkor Deutsch Izidor a főkapitányságra futott segítségért, ahol ismét leányszöktetés címén tett feljelentést, amellyel minden áron Radó Kálmán önkéntest akarta lehetetlenné tenni, holott az önkéntes szerelmi drámájának viharzása alatt, megszökítés nélkül teljesítette katonai szolgálatát. A szökés után a rendőrség munkája már nem vezetett eredményre. Deutsch Jozefin most úgy eltűnt, hogy nem tudták maig sem felku-

Kedvező harcaink a Gabor hegyen.

Budapest, szeptember 12. (Hivatalos.)
A főhadiszállás jelenti:

Keleti harctér:

Az oroszok és a románok a Ocnától nyugatra fekvő magaslatokat ismételtén hevesen megtámadták. Romámaik többnyire már tűzünkben összeomlottak. Egy ízben ellentámadással vertük őket vissza.

Olasz harctér:

A tegnapi nap folyamán csak a Monte san Gabriele lejtőjén került hevesebb harcokra a sor, amelyek ránk nézve kedvezően végződtek. Egyébként nem volt semmi különös esemény.

Albánia.

Barattól délkeletre előcsapataink olasz osztagokat a Felső-Szunán át visszavetettek. Progradechnél az Ochrida-tó mellett csapataink tulerőben levő ellenség nyomása elől kitérnek. **A vezérkar főnöke.** (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

A rigai zsákmány.

Berlin, szeptember 12. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér:

Rupprecht bajor trónörökös hadcsoportja:

A flandriai arcvonal több szakaszán, Artoisban és St. Quentinől északra a tüztevékenység az esti órákban jelentékenyen feléledt. Állásaink előterében több ízben gyalogsági összehúzózásra került a sor.

A német trónörökös hadcsoportja:

A Champagneban a Somme-Souain országot két oldalán francia osztagok erős tűzhatás után erőszakos felderítésekre törtek előre, tüzzel és közelharcban visszaüztük őket, foglyok maradtak kezünkön. Verdun előtt a tüzérseg harci tevékenysége akább hagyott. 19 ellenséges repülőt lelőtünk. Egyiküket Voss hadnagy (46-ik légi győzelem) terítette le.

Keleti harctér:

Lipót bajor herceg vezértábornagy arcvonala:

A Keleti tenger és a Duna között előcsapataink több helyen harcban visszaverték orosz felderítő osztagokat. A rigai csatában ejtett foglyok számát 6900-ban állapítottuk meg. A zsákmány 325 ágyu, ebből egyharmad rész nehéz ágyu, több megterhelt rendes és keskeny vágányu vasúti vonat, nagy árkász, nagy löszér és élelmiszer készletek, számos gépkocsis és más csapatszállító jármű.

József főherceg vezérezredes hadsereg arcvonala:

A Pruth és a Moldova között több ízben élénk tüzérseg tevékenység és felderítő ütközetek. Az oroszok Sokalnál nem folytatták támadásukat. Uirgul-Ocnától délnyugatra az ellenség ötször tört előre vonalaink ellen.

Macedóniai harctér:

Az Ochrida tó délnyugati partján a helyzet lényegében nem változott. A Monasztiri medencében erősebb volt a tüzelés, mint az utóbbi napokban. — **Ludendorff**, első főszállásmester. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Vita a polgármester és a helyettese között.

(A villanyárak emelése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad város törvényhatósági bizottságának mai közgyűlése foglalkozott a villanygyár ismeretes beadványával, amelyben az áram hektowattórájának felemelését kéri nyolc fillérré. A tanács — mint az Aradi Közlöny megírta — csak hét filléres árat javasolt a közgyűlésnek s a közvilágítás árának tizenöt százalékkal való felemelését elutasította.

Löcs Rezső, helyettes polgármester ismertette a mai közgyűlésen az ügyet, amelyhez előzőnek Nagy Sándor dr. szövegét hozza. Hozzájárul a tanács javaslatához, de azzal a feltétellel, hogy az erőátviteli áram árát se emelhesse a társaság.

Reisinger Sándor dr. számadatokat igazolja, hogy a villanygyár csak tisztességes polgári haszonnal működő vállalat, nincs nagy háborús nyeresége s ha a város kérését nem teljesítené, ez egyenlő lenne a vállalat tönkremenésével. Örömlünk kell, — mondotta — hogy a villanygyár a mai nehéz viszonyok között is tisztességesen kiszolgál. Az javasolom, hogy a műszaki bizottság indítványát fogadja el a közgyűlés és a villany árát emelje fel nyolc fillérré. A műszaki bizottságban szakértők alaposan megvitatják a kérdést.

* *Varjassy Lajos polgármester kijelenti, hogy a műszaki bizottság véleménye nem tájékoztatja eléggé pontosan a kérdéstről.*

— Mikor a villanygyár első beadványát tárgyalta ez a bizottság — mondotta a polgármester — akkor a bizottság tagjainak épen fele ellenkező véleményen volt s a gyár álláspontja csak úgy jutott a többségre, hogy a gazdasági tanácsnok ur a maga szavazatával eldöntötte az egyenlő szavazatokat. Azt pedig nem hinném, hogy a tanácsnok ur különösen szakértő lenne ebben a kérdésben.

— A pertől sem fél, — folytatta tovább a polgármester. A háború után első kötelessége lesz a városnak a villamosvasut kiépítése és ha a vállalat így jár el, akkor a város közönsége nem fog majd vele szerződni az áramszolgáltatásra, hanem a város maga létesít villanytelepet.

Löcs Rezső személyes ügyben kér szót.

— A polgármester ur — mondotta — mintegy a szememre veti, hogy a műszaki bizottságban az egyenlő szavazatokat én döntöttem el. Nem hiszem, hogy ezzel hibát követtem volna el, de ha a közgyűlés azon a véleményen van, hogy én, mint nem szakember, nem vagyok a műszaki bizottság élére való, úgy méltóztatssanak engem helyettes elnöki állásomtól felmenteni, a polgármester urnak bizonyára lesz elég ideje, hogy a műszaki bizottság ülésén ő maga elnököljön.

A polgármester a felszólalásra kijelentette, hogy ő nem szerényásképp mondta előbbi szavait, csak annak jellemzésére, hogy a műszaki bizottságnak ez a véleménye nem nyújt

hat elég tájékozódást, mert itt az egyenlő szavazatokat egy nem szakember szavazata döntötte el.

Milek Lajos dr. a tanács javaslata mellett szólalt fel s a közgyűlés ezután a tanács javaslatát egyhanguan el is fogadta.

Előre megérzett halál.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az Annales des Sciences Payquiques című francia folyóiratban a halálsejtelemnek rendkívül érdekes esetét mondja el Geley orvos, aki kezelszik elbeszélése igaz voltáról.

Vitalis Jean, egy 39 esztendő vasogészséges szervezetű ember hirtelen izületi csuszban megbetegedett. Minden végtagja megdagadt és láza is rendkívüli módon emelkedett. A kezelő orvos egy szép napon, a reggeli vizit alkalmával páciensét teljesen egészségesnek találta. A páciens egész nyugodtan elbeszélte, hogy az elmúlt éjjel elhunyt atyja megjelent előtte, végtagjait megérintve, elűzte a fájdalmat és lázat és távozóban azt mondta neki, hogy másnap este, pontban 9 órakor, fájdalom nélkül itthagya az árnyékvilágot.

Vitalis egész napon át a rosszullét legcsekélyebb jelét sem árulta el és az orvos a legtüzesebb vizsgálat dacára sem fedezte fel rajta a betegség legkisebb szimptomáját sem. A páciensnek hatalmas étvágya volt, hatalmas beefsteak-et kebelezett be s azután ügyeit kezdte rendezni s nem is figyelt hozzátartozóira, akik a rögeszmét ki akarták verni a fejéből.

Az egész estét rokonaival és orvosával töltötte el vidám beszélgetésben. Amikor az óra mutatója egy perccel 9 óra előtt állott, Vitalis felkiáltott:

— Itt az óra!

Megölelte rokonait, ágyba feküdt és így szólt:

— Isten vezetek!

És nem mozdult többé. Az orvos, aki tréfára gondolt, az ágyhoz lépett, de legnagyobb meglepetésére meg kellett állapítania, hogy a halál csakugyan bekövetkezett. Sónajtas nélkül, halálküzdelen kívül halt meg.

Bármily esodálatosnak hangzik is az eset, a halálsejtelem esetei nem oly ritkák. Példa rá az olasz alpok világhírű festőművészenek, Segantini Giovanninak esete. Segantini 1899. szeptember 28-án halt meg felső Eugadin egy kis falujában. Szeptember 15-én Segantini pompásan érezte magát és „Halál” című képén az utolsó esetvonalásokat tette. Ezen a napon a művész elfáradva a munkától, lepihent kerevértére. Egyszerre víziója támadt, hogy ő maga fekszik a képre festett koporsóban és síró felesége ott van a gyászolók között. A látomány oly tisztán állott lelki szemei előtt, hogy azonnal elmondta családjának. Néhány napig még teljesen egészséges volt; nemsokára hirtelen megbetegedett és rövid betegség után meghalt.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* Az Aradi Zenekonzervatóriumban (Szabadság-ter 21.) a beiratások szeptember 1-től kezdődnek.

Nincs francia kormány. Párisból jelentik: Az Havas-ügynökség jelenti: Painlevé visszaadta a kabinet megalakítására vonatkozó megbízatását, mert nem sikerült a nemzeti egységes kormányt összeállítani.

Két vezérkari főnök telefonbeszélgetése.

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Berlin. Mackensen vezértábornagy vezérkari főnöke, Holl tábornok, most közlésezi egy telefonbeszélgetését, amelyet 1914. július 31.-én folytatott Moltke tábornokkal, az egész német hadsereg akkori vezérkari főnökével. Eme titokban tartott beszélgetésnek nyilvánosságra hozatalával a tábornok tisztázní akarja azt a sokat vitatott kérdést, hogy ki tette meg az első lépést az orosz-német ellenségeskedéshez.

Holl tábornok 1914-ben a háboru kitöréséig a huszadik hadtest vezérkari főnöke volt Allensteinben, Kelet-Poroszországban. Ebben a minőségében közvetlenül részese volt a rendkívül izgalmas eseménynek, amelyek 1914. júliusának utolsó napjaiban játszódtak le. Az említett napon Moltke vezérkari főnök Berlinből telefonon felhívta Hollt, aki a főnökkel folytatott beszélgetést azonnal lejegyezte és most a nyilvánosság elé bocsájtotta. A feljegyzés így szól:

Moltke: Az a benyomása önnek, ott a határon, hogy Oroszország mozgósít?

Holl: Igen, ez a benyomásom már több nap óta.

Moltke: Miből következeti ön ezt?

Holl: A határ hermentikusán el van zárva, ember nem mehet át, sem vissza; ezenkívül tegnap óta már lángban állnak a határházak. Miváiban orosz mozgósítási parancsokat is kiüggesztettek.

Moltke: Miért nem szerzett magának ilyen parancsot?

Holl: Mindent elköveztünk, hogy ilyet szerezzünk, de a határ elzárása következtében nem sikerült.

Moltke: Ilyen vörös cédulát szereznie kell számomra. Bizonyosságot akarok szerezni, vajon tényleg ellenünk mozgósítanak-e? Előbb nem adhatok ki mozgósítási parancsot.

Holl: Excellenciádat biztosíthatom, hogy az oroszok mozgósítanak.

Moltke: Vállalja a felelősséget állításáért?

Holl: Ezt legbensőbb meggyőződéseemből megtehetem.

Holl tábornok feljegyzéseinek további során ezeket mondja: Ez a beszélgetés reggel 7 órakor folyt le. Kilenc órakor délelőtt jellegetett nálam Köstring kapitány az 5. kürossziroktól, éppen Moszkvából érkezett Allensteinba. Igazolta értesülésemet és jelentette, hogy napok óta szállítanak a határ felé mozgósított csapatokat és elmondta, hogy csak nagynehezen sikerült elmenekülnie a legutolsó vonattal, amelyet a határon át bocsájtottak. Ezt az értesülést jelentettem Berlinnek és arról értesültem, hogy Moltke tábornok jelentést tesz ő felségének. Azt kértem tehát, hogy a kapitány jelentését adják tudtul a vezérkari főnöknek. Csak késő délután adták ki, nem a mozgósítási parancsot, hanem a fenyegető háborus veszély állapotáról szóló parancsot.

Arad—budapesti személyforgalom javításáért. (Érdekes vita a közgyűlésen.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Mülecs Lajos dr. Aradváros törvényhatósági bizottságának ma délutáni közgyűlésén ismét szóváltette az Arad—Budapest között immár csaknem két esztendő óta tapasztalható zavarokat, anomáliákat. A felszólalása következtében megindult vita háromnegyed órát vett el a közgyűlés tanácskozási idejéből, ami érthető nyugtalanságot okozott a törvényhatósági bizottság tagjainál. Mülecs dr. ugyanis olyan ügyet tett szóvá s olyan ügyben tartott tizenöt perces beszédet, amely ugy Arad közigazgatási hatóságainál, mint az országos fórumok előtt teljesen elintézettnék tekinthető. Az Arad—budapesti személyforgalom javítása a háboru folyamán aligha valósítható meg: ezt a

kereskedelmi miniszteriumban már háromszó értékre adták Arad városának, így tehát teljesen felesleges, hogy minduntalan feszegessék ezt, a hadiérdekeké is ütköző kérdést, melylyel csupán a tárgyaló fórumok idejét pazaroljuk, most amidőn drága minden perc. Barabás Béla dr. elnöklő főispán szintén éreztette, hogy ezt a kérdést kár csaknem egy óra hosszúig felszinen tartani és éppenezért tudomására hozta a közgyűlésnek, hogy a jövőben a ilyen napirend előtti felszólalás fölött nem engedje meg a vitát.

Ez ügyről szóló tudósításunk részletei következők:

Mülecs dr. felemlítette, hogy Arad város közigazgatási bizottsága már többször kérte kereskedelmi minisztertől az Arad-budapesti személyforgalom megjavítását és a kérelmet az aradi kereskedelmi és iparkamara mindig melegen támogatta. A kérelmek azonban sikertelenül találtak. Felemlítette, hogy Budapest—Bécs, Budapest—Kassa, Budapest—Temesvár felé háromszor annyi személyszállító és küldőnösen gyorsvonat közlekedik, mint Arad felé. Szükségesnek tartaná, hogy az Arad-budapesti személyforgalom megjavítása érdekében a közgyűlés intézzen feliratot a kereskedelmi miniszterhez és kérje azt is, hogy újabb hálókat csatoljanak az éjszakai személyvonathoz.

— A felszólaló bizottsági tag ur — válaszóla Barabás Béla dr. főispán — a menetrendből írta ki azokat a vonatokat, amelyekre azt igyekezett bizonyítani, hogy más vonalakon jobb a közlekedés, mint nálunk. A bizottsági tag ur azonban annyiban téved, mert nem minden vonat közlekedik, amit a menetrendbe beállítottak. Arad város közigazgatási bizottsága már többször felirt ez ügyben, azonban odaient értésünkre adták, hogy a háboru következtében lehetetlenség javítani az aradi személyforgalom. Szerintem semmi eredménye sem lesz, ha újból fel is írunk. Én egyébként készséggel személyesen is közbenjárók és mindent elkövetek feliratunk sikere érdekében.

Fábry Sándor dr. szólt fel ezután és arra kérte a közgyűlést, hogy a feliratot ne mos-

Conan Doyle Anglia jövőjéről.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A Strand Magazine című londoni folyóirat szerkesztősége ismert és neves angolokhoz, többek között Conan Doyle-hoz, G. H. Wells-hez és dr. C. W. Saleeby-hez a következő körkérdest intézte: „Milyen lesz Anglia 1930-ban?” Elsőnek Conan Doyle nyilatkozott az ő sajtáságosan temperamentumos modorában. A neves író válasza ez:

— Rendkívül érdekes probléma ez, amelynek megoldását tölem kívánják. Azt hiszem, hogy a nagy háborunak minden energiát felhasználó felette feszült napjaiban mindig arra kell gondolni, hogy ennek az energiának a háborut követő békés napokban is tartania kell. Tartok azonban tőle, hogy éppen az ellenkezője történik s ezt a történelem számos példája igazolja. A nagy nemzeti fellendüléseket letargia és kimerültség követik. A napoleoni háboruk után, tehát 1815-től kezdve nem történt jelentősebb esemény egészen 1832-ig, a reformbill megszavazásáig. Másrészt azonban igaz az, hogy ebben a háboruban bizonyos szellemi fellendülés észlelhető s hogy férfiak és nők olyan lelki nagyságot tanúsítottak, mint soha azelőtt. Ez támaszpontul kínálkozik a jövőre nézve. Azt a pénzt, amelyet katonai célokra

nem használunk fel, fordítsuk arra, hogy a kórházak és jótékony intézmények számát szaporítsuk és megfelelő számú menházakat létesítsünk ennek a háborunak nyomoréki számára. Iskolákat is kell alapítanunk, mert a háboru megtanított minket arra, hogy a jó demokratikus nevelés elősegíti a nálunk Angliában nagymértékben tobzódó iszákosság leküzdését. Remélem, hogy 1930-ig az alkoholelles mozgalom Angliában nagy előhaladást fog tenni.

— A haszon elosztásának bizonyos formáját s a munka és tőke együttműködését komolyan kell keresni és megtalálni. Irországnak 1930-ig az anyaország egyik lojalis és megbízható részének kell lennie. A siun-fein mozgalomnak addigra meg kell szünnie és minden ir polgárnak el kell ismernie, hogy a mozgalom az anyaországnak kevés kárt okoz, hogy Irorszag belső nyugalmára és békéjére veszedelmes és ezért a mozgalmat gyökeresen ki kell irtani, ha Irorszag a belső nyugtalanságoctól magához akar térni. A homerule bizonyára meglesz, de kétséges, hogy a jelzett időpontra meglesz-e?

H. G. Wells, a fantasztikus regények világhírű írója a körkérdesre így válaszolt:

— Hogy milyen lesz Nagybrittánia 1930-ban? Nehéz, nagyon nehéz kérdés és nagyon nehéz reá pontosan válaszolni. Anglia egész jövője a világ jövőjétől függ, továbbá a békétől,

amelynek a jövő esztendő végéig okvetlenül be kell következnie. A mostani napok a munka és a teremtés napjai. Az amit most férfiak elhatároznak, az, amit vezető férfiak ma jónak tartanak, talán évszázadokra meghatározza a világ sorsát. Ebben a tekintetben kétféle gondolat foglalkoztatja vezetőinket: Egyesek a nemzetek szövetségére, a világ egyesült államaira, isten világi királyságára gondolnak. — Mások elenben az angol császárságra gondolnak és imperialisztikus álmokat szönek. Az utóbbi azonban romlásunkra vezetne. Feltéve, hogy 1930-ban tetőtől-talpig felfegyverzett bevehetetlen és megközelíthetetlen angol császárság léteznék, ez nem volna egyéb, mint az imperialisztikus Németország új kiadása, amelyet le akarnánk győzni és ki akarnánk irtani. Ez a halál útja volna. Nálunk két cél létezik: a nemzetköziség és az imperializmus. Az első s jobb s ezt minden jóhiszemű angol el fogja ismerni s én remélem, hogy 1930-ra ezt a tervet, amely számtalan nagy koponyát foglalkoztat meg is fogjuk valósítani.

Birmingham püspöke ezt válaszolta az angol folyóirat körkérdesére:

— Hogy milyen lesz Anglia 1930-ban, ha el nem felejtjük ennek a borzalmas háborunak tanulságait? Anglia előreláthatólag tökéletesen egyesült és egyesített királyság lesz és a nagy parlament megalakítására irányuló vágy be is-

küldje fel, mert ez az idő a legalkalmatlanabb. A front eseményei következtében ugyanis az aradi vonalon újból beszűntették a polgári teherforgalmat. Azt esetleg eredménnyel kérhetné a közgyűlés, hogy több hálókocsit kapcsoljanak az éjjeli személyvonathoz, de többet semmiesetre sem érhet el a város.

— Jól tudjuk, — mondta Fábry dr. — hogy az összes vonatok, (többek között a katonai gyorsvonatpár is) túlszűfoltak. A kormány már javított volna az állapoton, azonban a Máv. helyzete ezt lehetetlenné teszi. A vasutasok elkeseredése már elérte legmagasabb fokát a rendkívül súlyos szolgálat miatt; kevés a szolgálattétő alkalmazott, a mozdonyok is teljesen ki vannak használva és így a legjobb igyekezett mellett sem tudnak többet produkálni a vasutasok. Az Arad-csanádi egye-

sült vasutak állapota is sok kívánni valót hagy hátra és mi segítenénk is a helyzetben, mert hiszen ez fontos üzleti érdekünk, azonban a technikai eszközök lehetetlenné teszik ezt. — Harminchat motorunk fekszik üzemben kívül benzinhány miatt. Az Arad—Budapest és Arad—brassói vonal a legjobban van igénybevéve a szénszállítás miatt és a román harctér eseményei következtében. Ő nem ellenzi a feliratot, csupán arra kéri a közgyűlést, hogy a felirat elküldését halasszák el néhány héttel.

Barabás főispán ezután közölte a közgyűléssel, hogy a jövőben a naptrend előtti felszólalások körül nem engedi meg a vitát és határozatot sem enged hozni, mert ez ellenkezik a közgyűlési ügyrenddel. A közgyűlés ezután elhatározta, hogy felír a személyforgalom javítása érdekében.

Aradi hadapród visszaterése olasz fogságból.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Majdnem három esztendei hadifogság után mint csere rokkant érkezett meg ma Aradra Róna Aladár hadapródjelölt, egy aradi biztosító intézet fősztvisele, aki mint a gyulai másodlik honvédegyalozezred katonája 1914 december 3-án Zelezniknél, Belgrádtól nyugatra vívott rettenetes harcban sebesült meg és jutott a szerbek fogságába. A három nehéz esztendőnek igen érdekes történetét ismertetni fogjuk az Aradi Közlöny olvasóival a rendkívül sok viszontagságon keresztül ment és sok, örökké emlékeztető szenzációs élményt átél hadapródjelölt elbeszélése nyomán. Ezek az események igen közelről érdekelnek bennünket, mert hisz az aradi társadalomban kedvelt és jól ismert uriemberekkel együtt töltötte Róna nehéz fogságának napjait. Vele együtt fogták el a szerbek Kepes Ármint az aradi női felső kereskedelmi iskola igazgatóját, Lindner József főgimnáziumi tanárt, Flómer Ambrus dr. ujaradi ügyvédet.

fog teljesedni. A gyarmatok, amelyek e háboru folyamán áldozatkészségükkel annyiszor tanujelét adták az anyaországhoz való tartozandóságuknak, még szorosabban fognak az anyaországhoz csatlakozni. 1930-ban Anglia olyan állam lesz, amelyben minden polgár vállalásra és fajra való különbség nélkül szabadon nyilváníthatja véleményét, mert ehhez joga lesz.

Dr. C. W. Saleeby válaszolt utolsónak a következőképen:

— A háboru ezer és ezer legjobbjaink életébe kerül. Bennük az angol állam jövődjének atyáit, veszítjük el. A jövő nemzedéknek olyan atyái lesznek, akik sokkal kevésbé tüntették ki magukat, mint azok, akik ifjúságukban pusztultak el, akik a harctereken áldozták fel életüket. Ez az, amiért panaszra nyílik az ajkam s ami a jövőre nézve a legszomorubb perspektívát tárja elénk. Szerencsére azonban a háboru folyamán a női nem megnemesbedett s talán a női nemnek köszönhető, ha az új nemzedék nem igazolja be azt a félelmet, amelyet mi orvosok táplálunk és táplálunk kell. Éppen ezért nagyon nehéz véleményt adnom arról, hogy mi lesz 13 év múlva Angliával, hogyan fognak kialakulni a viszonylatok, mi fog történni a rengeteg kár jóvátételére, a mély és vérző sebek gyógyítására, amelyeket a háboru nekünk és gyermekeinknek okoztak.

Ezuttal kiszabadulásáról így szolt a hadaprót:

— A zelezni ki esatában szerb kézre jutott gyulai honvédeket mind Nisbe hurcolták a szerbek, ahol a tiszteket egy katonai laktanyában internáltak, míg a legénységet a városon kívül kezdetleges, rossz barakk-táborban helyezték el, illetve az első időben, míg megfigyelés alatt állottak, a szabadban kellett táborozniok. Ennek az lett a következménye, hogy majdnem valamennyien megbetegedtek és igen sokan közülök sajnos el is pusztultak. Ez az állapot majdnem addig tartott amíg Mackensen és Kövess hadseregei a szerb hadsereget teljesen tönkre nem verték és a szerbek elhatározták a visszavonulást és egyuttal a nisi fogolytábor elhurocolását.

— Azt hiszem arról, hogy mi, akik Nisből Albánián keresztül voltunk kénytelenek hóban, fagyban, rossz ruhában, rongyos cipőben és étlen-szomjan Valoniáig vonulni, mi szenvedtünk, már igen sokat beszéltek és meséltek azok a szerencsétlenek, akik a világon a legnagyobb nyomorúságot átölték. 1915 december hónap 15-én ütött a megváltás óraja, mert ekkor kerültünk az olaszok kezére, akik má Albánia földjén is emberségesen és megtehetősen jól bántak velünk. Én például attól az órától, hogy Nisből elindultunk, egész addig amíg olasz kézre nem kerültem, a kenyérnek még hírért sem hallottam és egyedül hagyma volt az élelemem. Októbertől december közepéig ugyszólván

emberfőztjét nem láttam

és csak december 18-án, amikor Azinári szigeten kihajóztak bennünket, jutottam az első meleg ételhez. Az olasz tisztt, akinek egy zászlóalj állt a rendelkezésére, megparancsolta, hogy azonnal főzzenek nekünk és reggeltől estig markaronit készítették, ami pompásan ízlett valamennyiünknek.

— Meglátszik, hogy nagy hatalom kezében vagyunk — jegyezte meg Kepes főhadnagy keserves humorral.

— Az inári szigeten megfürösztöttek bennünket, kitisztogattak, megszabadítottak bennünket, a súlyos betegeket és sebesülteket a majdnem halálra kintott tetvektől és emberséges élelemmel láttak el. 1916. januárban rendelet jött, hogy a szigetről harmincas csoportokban el kell bennünket szállítani. Kepest január 2-án, engem pedig január 4-én a citta-ducáli fogolytáborba vittek, Fixmer dr.-t pe-

dig Mura-Lukánába. Majdnem másfél esztendőt töltöttem a fogságunkul kijelölt kolostorban, ahol a bánásmód eléggé türethető és emberséges volt, mert a tisztek maguk élelmezhetik magukat, magyar ember főz a részükre és legalább az volt megengedve, hogy olvassunk, tanulhassunk, amit a szerbek a leg- határozottabban eltiltottak.

— Ez év május havában kaptam azt a parancsot, hogy nyolcadmagammal a Bari mellett lévő Vemozába, az ottani fogolytáborba helyeznek át. Itt is magyar tisztekre akadtam. A parancs megérkezése után azonnal jelentkeztem Hlávka alezredesüknél, aki legrangidősebb volt közöttünk és tudomására adtam, hogy értesülésem szerint az olasz hadügyminiszterium tervbe vette a kicserélésemet, mert az állapotom egyre romlott és teljesen megrokkantam. Az alezredes rögtön elvezetett a tábor olasz parancsnokához, akit arra kért, hogy engedje meg, hogy pár napig még Citta-Dukalóban maradhassak, mert hisz a sorsom valószínűleg rövidesen el fog dőlni. Nem kaptam rá engedélyt, azonnal utra kellett kelnem. Szerencsémre egy igen humanusan gondolkodó olasz hadnagy volt nyolcunk kísérője, aki igen előzőkenyen bánt velünk, elég kényelmesen engedett bennünket a vasuton utazni, úgy, hogy elég jó állapotban érkeztem meg súlyos bajom dacára Venozába. Ennek a tábornak a parancsnoka is jószívű ember volt, intézkedésére már május 24-én átjött a fogolytáborba egy főtorzsorvos, hogy megvizsgáljon. Ez azonban azt jelentette ki, hogy még

nem vagyok alkalmas a kicserelésre.

Éreztem, hogy ez a megállapítás igen keserves fordulatot adhat az életemnek és ezért mindent elkövettem, hogy egészségi állapotom felől igazságos orvosi megállapítást eszközöljek ki. Szerencsémre a feleségem, továbbá Vászárhelyi Janka uró, az aradi Vörös Kereszt elnöknője és özvegy Csillag Lajosné közbenjárására itthoni hatóságaink jóakarattal jártak el érdekében, de mégis augusztus 14-ig tartott el, míg végre az olasz hadügyminiszterium elrendelte, hogy engem vigyenek azonnal a Piza melletti Calciba és állítsanak a felülvizsgálóbizottság elé. Augusztus 17-én a tábor parancsnoka negyvenharmadmagammal elkísért bennünket az említett városba, ahol augusztus 21-én egy egyetemi tanár vizsgált felül bennünket és rokkantnak minősített. Augusztus 22-én Firenzéből egy tábornok jött Calciba, aki szüntén szemlét tartott fölöttünk és az egyetemi tanár lelete alapján ő is invalidusnak talált tizenkilencünket. A többit nem találta kicserélhetőnek és visszaküldték őket a különböző táborokba.

— Bennünket Comoba szállítottak, ahol újabb felülvizsgálatnak vetettek alá, ahol már más fogolytáborokból is összegyűjtötték a kicserelésre kijelölt tiszteket és legénységet és szeptember 3-án végre negyvenkét tisztt, kétszázötven legény átléphetünk a svájci határt.

— Abban a pillanatban, amikor ennek a kulturhelynek földjét érinthettük, éreztük, hogy egy nagy emberi közösség tagjai vagyunk, amely nem néz sem barátot, sem ellenséget, hanem valamennyivel egyformán érezteti az emberi szívnek minden jóságát. Az osztrák határig, Feldkirshig, valóságos diadalut volt a vonatunk utja és amit a svájciak értünk tettek, az majdnem

elfelejtette három keserves esztendőnek kinszenvedését.

Luganóból eljött a svéd követ feleségének vezetése alatt a Vörös Kereszt küldöttsége és a kicserélt rokkantak vonatát valóságos virá-

gos kertő varázsolta, minden testi és lelki szükségletünkről gondoskodott, bőven ellátott bennünket élelmiszerekkel, cigarettával és olvasnivalóval. A lakosság ezrivel állta körül vonatunkat és állandóan óvációkban részesített bennünket és igen gyakran hangzott föl: az éljen. Sirtunk örömkben és a meghatottságtól, mert éreztük, hogy az emberszeretet még nem veszett ki és hogy annak melege mint varázsütésre, új életre keltett bennünket. Feldkirehben diszszázad várta vonatunkat a perronon és megjelent fogadásunkra a város parancsnokló tábornoka, továbbá a püspök és óriási közönség. A fellobogozott pályaudvarról,

a zászlókkal díszített városba zeneszó hangja mellett vonultunk be, ahol díszes bankettet rendeztek tiszteletünkre. A tábornok ő felsége, a király nevében szólott hozzánk. A mi részünkről Schmidt őrnagy válaszolt meghatott szavakkal. Insbruckban, Salzburgban és Linzben szintén ünnepélyes fogadtatásban volt részünk. Ez utóbbi helyen öt napi megfigyelésnek vetettek bennünket alá egy karanténban, amelynek letelte után, szeptember 10-én Bécsen, Budapesten át végre hazajöttem Aradra. Velom együtt érkezett meg a második honvédegyezrednek kiváló tisztje, Turay százados is.

korona. ké: egyenkint 3000 koronás fokozattal. (Legmagasabb fizetés 30.000 korona.)

II. Miniszterek: fizetés 36.000 korona.

III. Miniszterelnök: fizetés 48.000 korona.

Az egyes fokozatok esedékességére, a beszámítható idő megállapítására stb., a beosztott tisztviselőket illető fokozatok esedékességére stb., a vonatkozó szabályok irányadók.

Azok a főnökök, akik a többi kartársaihoz viszonyítva terhesebb szolgálatot teljesítenek, illetve aránylag nagyobb létszámmal bíró hivatal élére állanak, megfelelő személyi pótlékban részesítendők.

A jelenleg már alkalmazott tisztviselők szerzett jogukra tekintettel az új fizetési rendszer életbeléptekor az állásukra nézve jelenleg előírt alapminősítésnek megfelelő csoportba és a jelenlegi illetményeiknek, vagyis a törzsfizetés, személyi pótlék és háborús segítség együttes összegének megfelelő, illetve, ha az új fizetési csoportban azonos fizetési fokozat nem volna, a legközelebbi magasabb fokozatba sorozandók.

Sérelemek a felmentések revíziójánál.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Szögedről jelentik: Az itteni kereskedelmi és iparkamara ülésen Tornelli Sándor dr. titkár bejelentette, hogy az elnökség a revíziós eredmények közlése után fölterjesztéssel élt a kereskedelemügyi és pénzügyminiszterekhez, hogy a gazdasági életben vezető szerepet betöltő egyének fölmentési ügyei éppen a hadviselés szempontjából enyhébb szempontok szerint kezeltesse, mint az a revízió alkalmával tapasztalható volt.

Bokor Adolf számos esetnek a felsorolása kapcsán rámutatott arra, hogy a revízió az egész gazdasági élet számára nagy eselődést jelentett. Hivatkozással arra, hogy a katonaságnál mily nagyszámu segédszolgálatos van visszatartva, ki tulajdonképpen komoly munkát nem végez, határozati javaslatot terjesztett be, mely szerint a kamara keresse meg az érdekelt miniszteriumokat, hogy a gazdasági életben vezető és nagyfontosságú állásokat betöltő egyének fölmentési ügyeinél a közigazdaság, de egyúttal a hadviselés érdekében is enyhébb és körültekintőbb szempontok érvényesüljenek, mint amilyenek a revízió alkalmával voltak. Az arevonalra nem alkalmas, önálló kereskedők és iparosok, akik a katonaságnál valamely speciális szolgálati ágban alkalmazva nincsenek, a lehetőség szerint polgári foglalkozásukba minél előbb visszaboecásjtassanak.

Aczél Géza magáévá téve a beterjesztett határozati javaslatot, azt a maga részéről még a katonai felügyelet alatt álló vállalatok egy speciális sérelmével kívánta kiegészíteni. Annak idején a kerületi felülvizsgáló bizottságok számos alkalmazottat frontszolgálatra alkalmasnak minősítettek és őket a vállalatokból elvitték. Ezek közül azóta már sokan segédszolgálatosak, sőt rokkantak lettek, az államnak csak pénzbe kerülnek, de a katonaság még sem boecátja őket el. A kereskedelemügyi miniszterium azt mondja, hogy a hadseregszállító vállalatok fölmentési ügyeinek elintézésére nem illetékes, a honvédelmi miniszterium pedig a vállalatokat a kereskedelemügyi miniszterhez utasítja. A vállalatok érdekében a fölterjesztésben kérni kellene tehát azt is, hogy az ilyen, időközben arevonalszolgálatra alkalmatlanná vált, egyének ügye rendeztesse és ok a a polgári foglalkozásba visszakerüljenek. A teljes ülés a kettős javaslatot magáévá tette.

Állami tisztviselők új fizetése.

(A rendezési javaslat.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az a javaslat, amely alapjául fog szolgálni az állami tisztviselők fizetésrendezésének s amely még tanácskozások rostáján fog keresztülmenni, mint jó helyről értesülünk, főbb alapvonásaiban a következő:

A tisztviselői állások négy főcsoportba sorozandók:

Az első főcsoportba a másolói és egyszerű kezelői vagyis még a középiskola négy osztályához sem kötött állások,

a második főcsoportba az alsóbbfoku minősítéshez, vagyis a középiskolaiak négy osztályához,

a harmadik főcsoportba a középiskolai minősítéshez, és végül

a negyedik főcsoportba a főiskolai minősítéshez kötött állások tartoznak.

A tisztviselők rendszerint ideiglenes minőségben neveztetnek ki. Végleges minőségben rendszerint csak az az állami tisztviselő nevezhető ki, aki három évi gyakornoki szolgálat alatt a kellő szakképzettséget megszerezte, az előírt szakvizsgát sikerrel letette s további két évi ideiglenes szolgálat alatt az állásra rátermettségét igazolta.

Gyakornokká csak az nevezhető ki, aki életének tizenharmadik évét, illetően a főiskolai minősítéshez kötött állásoknál huszonkettődik évét már betöltötte s a megkívánt iskolai előképzettséggel bír.

Napidijas minőségben csakis rendkívüli kiegészítő munkaerők alkalmazhatók.

A gyakornokok fizetése a legkisebb fokon 1440 korona, a legnagyobb fokozatban 2880 korona.

A vizsgát tett gyakornok további két évi kifogástalan szolgálat után végleges minőségű állásra nevezhető ki.

A végleges minőségű tisztviselők kétfélek: beosztott vagy önálló hatáskört ellátó, illetően vezetői állást betöltő tisztviselők. Az egy-egy főcsoportba tartozó valamennyi beosztott tisztviselőre nézve a kezdő fizetések azonos összegben és pedig: az I. csoportban évi 1800, a II. csoportban évi 2100, a III. csoportban évi 2400, a IV. csoportban évi 3000 koronában állapítandók meg. A IV. csoportban az állások három-három alcsoportba lennének beosztások. A legnagyobb fizetés lenne az I. csoportban 3000, 3600 és 4000 korona. A II. csoportban 4500, 5100, 5700 korona. A III. csoportban 6000, 6600, 7200 korona. A IV. csoportban 7800, 8400, 9000 korona.

A vezetői állások és azok illetményei a következőkben lennének megállapítandók:

Alsóbbfoku minősítéshez kötött állások:

I. Irodavezetők az alsó- és középfoku hatóságok és hivataloknál, helyettesek és cso-

portfőnökök a miniszteriumokban és a felső hatóságoknál:

kezdőfizetés 4200 korona, öt egyenkint 480 koronás fokozattal. (Legnagyobb fizetés 6600 korona.)

II. Irodaigazgató a miniszteriumokban és a felsőhatóságoknál:

kezdőfizetés 4800 korona öt, egyenkint 600 koronás fokozattal. (Legnagyobb fizetés 7800 korona.)

Középiskolai minősítéshez kötött állások:

I. Felelős számadók. Főnökök az alsóbbfoku, főnökhelyettesek a középfoku hatóságoknál és hivataloknál:

kezdőfizetés 5400 korona, öt egyenkint 600 koronás fokozattal. (Legmagasabb fizetés 8400 korona.)

II. Főnök a középfoku hatóságok és nagyobb hivataloknál, főnökhelyettes a miniszteriumokban és felsőfoku hatóságoknál:

kezdőfizetés 6000 korona, öt egyenkint 720 koronás fokozattal. (Legmagasabb fizetés 9600 korona.)

III. Főnök a miniszteriumokban és felsőhatóságoknál:

kezdőfizetés 6600 korona, öt egyenkint 900 koronás fokozattal. (Legmagasabb fizetés 11.100 korona.)

Főiskolai minősítéshez kötött állások:

I. Járás (elsőfoku) hatóságok főnökei, másodfoku hatóságok főnökhelyettesei, osztályvezetők, ítélobírák, középiskolai igazgatók, a felsőfoku hatóságok, miniszteriumok tisztviselői, stb.:

kezdőfizetés 6600 korona, öt egyenkint 900 koronás fokozattal. (Legmagasabb fizetés 11.100 korona.)

II. A másodfoku hatóságok főnökei, egyetemi tanárok, középiskolai főigazgatók, törvényszéki elnökök, ítélobírák, a felsőfoku hatóságok és miniszteriumok előadói (osztálytanácsosok) stb.:

kezdőfizetés 9000 korona, öt egyenkint 1200 koronás fokozattal. (Legmagasabb fizetés 15.000 korona.)

III. A felsőfoku hatóságok és miniszteriumok vezetői (miniszteri tanácsosok) a felsőbírók tagjai, főispánok stb.:

kezdőfizetés 12.000 korona, három egyenkint 1800 koronás fokozattal. (Legmagasabb fizetés 17.400 korona.)

IV. A felsőbírók tanácselnökei stb.

kezdőfizetés 15.000 korona, három egyenkint 2400 koronás fokozattal. (Legmagasabb fizetés 22.200 korona.)

Létszámon felüli állások:

I. Államtitkárok stb. kezdőfizetés 24000

Kornilov és Kerenszky harca a hatalomért.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Stockholm. A Ruskoje Wolja írja: A téli palotában nagyon nyomott a hangulat. Kormányválság van készülőben. A legutóbbi minisztertanácson kiderült, hogy milyen mélységes elmentések vannak a kadettpárt és a szociálisták között, amelyekhez Kerenszki csatlakozott. Pétervári lapok szerint a lakosság rémülten hagyja el a fővárost és esupán szombaton hatezer menetjegyet adtak el, többnyire északi Oroszországba és a Volga vidékére utazóknak. A bankok vezetői elhatározták, hogy irattáraikat, értékpapírjaikat és részvényállományuk egy részét elviszik és üzemeiket jelentékenyen korlátozzák.

Stockholm. A lapok *ezideig képtelenek voltak bizonyosságot szerezni Kerenszky meggyilkolásáról szóló hírválódíságát illetőleg.* A stockholmi Dagblatt jelenti, hogy Péterváron szombaton nagy zavargások voltak, amelyek vasárnap is folytatódtak. Stockholmban hisznek Kerenszky elleni merényletben.

Amsterdam. A Daily Mailnak jelentik Pétervárról: A felszlatott finn országgyűlésnek több mint ötven tagját letartóztatták. Viborgban a finnek az állami lőszergyárat *felrobbantották.*

Kopenhága. Pétervárról jelentik: Egy egész sereg titkosrendőr keresi Lenint, aki még mindig az orosz fővárosban tartózkodik, de még nem sikerült elfogni, csak két olyan lakást puhatoltak ki, ahol Lenin meghalt. Tegnap Lenin a Pravdában álnév alatt cikkeket írt és nyílt levelet intézett Kerenszkihez, amelyben óva inti a mostani politika folytatásától.

Rotterdam. A katonák és munkások tanácsának lapja az Izvesztia tudósítást közöl Kornilov lázadásáról. r. szerint Kornilov tervszerűen készítette elő akcióját és az utóbbi napokban lassankint visszarendelte Pétervárról azokat a csapatokat, amelyekről tudta, hogy a forradalom hívei és helyettük kozákokat és vele rokonszenvező lovasesapatokat küldött Pétervárra. Kornilov vezérkari főnöke Gyukovszky tábornok, akit általában a mozgalom lelkének tartanak, azt táviratozta Kerenszkynek, hogy ha a kormány vonakodik teljesíteni Kornilov követeléseit, a helyyet a fronton rendkívül veszedelmessé válik.

Haparanda. Pétervár városi képviselő testülete legutóbbi ülésén a tanács elnöke a következőket mondotta:

A városi képviselő testületnek el kell készülnie a legrosszabbakra is. Lehetséges, hogy nem sokára az a helyzet áll elő, hogy a városi képviselő testület lesz az egyenesen hatalom a fővárosban. Sajnos erre az esethez hiányzanak a szükséges eszközeink. Ezután egy bizottságot választottak, hogy dolgozzon ki egy tervezetet azokról az intézkedésekről, amelyekre akkor lenne szükség, ha a kormány és a katonai hatalom kénytelen lenné a várost elhagyni.

Stockholm. Moszkvában a helyőrség, a szakszervezetek és a vasuti munkások ülésén elhatározták, hogy az *ideiglenes kormányt biztosítják hűségük-ről.* Moszkva községtanácsa felhívta a polgárságot, hogy mint egy ember álljanak helyükön, védjék meg a forradalmat és szabályozzák meg a polgárháborút és felszólították Oroszország valamennyi városát, hogy csatlakozzanak az ideiglenes kormányhoz.

Elsikkasztott félmillió megtérítése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Öt évvel ezelőtt az Ujvidéken székelő Matica irodalmi társulatnak, amelynek közel négy millió koronás alapítványai szolgálják a magyarországi szerb kulturális törekvéseket, nagy sikkasztás nyomára jöttek. Az irodalmi társulat pénztárosa, Manojlovics Lázár és könyvelője, Markovics Árkádia közel félmillió koronát sikkasztottak el az irodalmi társulat pénzből és értékpapírjaiból. Tíz éven keresztül gazdálkodtak a Matica pénzén a hűtlen tisztviselők, amíg sikkasztásukat felfedezték. A Matica tekintélyes összeget képviselő értékpapírjait elzálogosították és a kapott összeget, valamint a társulat betéteit és a saját üzleti befektetéseikre fordították. Házaikat földeket, hajókat vettek és Szerbiában egy nagy erdőt vásároltak. Az új földesurak természetesen nagy lábon éltek, ami feltűnt Ujvidéken.

— Örököltem egy nagynénemtől, aki egy tábornoknak az övegye, — mondotta, ha érdeklődtek — hogy lehet 3200 korona évi jövedelemből ilyen uri életet folytatni.

A sikkasztást azonban felfedezték Konyovics dr. kir. ügyész kompromittáló adatok birtokába jutott. Egy szép napon Manojlovicsot és Markovicsot a rendőrségre idézték és mivel Manojlovics nyomban töredelmes beismerést tett, letartóztatták. A szenzációs letartóztatás városszerte nagy izgalmat keltett. a vizsgálat megindult, az összes bűnök kiderültek. Manojlovicson a vizsgálati fogságban az örület jelei mutatkoztak. A Schwarzer-szanatóriumba szállították, ahol rövidesen paralízisben meghalt. Markovics Árkádia a bíróság elé került, két évi fegyházzal büntették.

A Matica ügyeinek rendezésére a kormány Ujvidék főispánját kormánybiztossá nevezte ki és a belügyminiszteriumból egy bizottságot küldött ki, amely átrevizálta a Matica könyveit. Megállapították, hogy 450.000 korona az az összeg, amely Manojlovics és Markovics kezén eltűnt. A hiány fedezésére lefoglalták Manojlovics és Markovics birtokait, házaikat és a szerbiai erdőt. Ezeknek az értéke teljesen fedezi a Matica veszteségét, úgy, hogy a társulat minden kára meg fog térülni. Eddig már eladták Manojlovics Lázár verseci kétszáz hold földjét, a melyért 190.000 koronát vettek be. Egy kame-nicai szőlőért 50.000 korona és egyéb ingatlanért 20.000 korona folyt be a Matica pénztárába. Most a szerbiai erdő eladása következik, amelyet a büntetését már leült Markovics Árkádia kezel. Ezzel a Matica félmillió aktái le fognak záródni.

H I R E K.

Háziasszonyokat a közéletmezősi bizottságba!

Kaptuk a következő sorokat:

Tisztelt szerkesztő ur! Nagyon lekötelezném szerkesztő ur összes „háziasszony” előfizetőit, ha b. lapjában alábbi soraimnak helyt adna.

Amely örömmel üdvözöltük a nyáron a Közéletmezősi hivatalnak azt az üdvös intézkedését, hogy a gyümölcs konzerválásához a háziasszonyoknak cukrot juttatott, éppen olyan leverőleg, sőt kinosan érint bennünket ez az újabb eljárása, a mellyel, most már hetek óta a cukrot visszatartja. Nagyon téved a t. hivatal, ha talán azt hiszi, hogy abból a bizonyos cukorból, még hónapokra is el tehetünk. A legtöbb háziasszony igyekezett, — ha drágán is — de legalább gyümölcsöt eltenni: hiszen főzelék ugy sínes. Tiszta lelkiismerettel mondhatom, hogy a legtöbb háztartás, már legalább 10 nap óta, teljesen cukor nélkül áll. Kérem, ne tessék hát gondterhes életünket még jobban megnehezíteni: hanem a ránk eső cukor részleteket, mindig idejében kiosztani. Ugyancsak jóságot gyakorolna velünk a t. hivatal, ha úgy, mint annak idején a cukrot, bizonyos mennyiségű fehér lisztet is juttatna a háztartásokba, hogy abból még most, míg tojás is kapható, meg az időjárás is kedvez, — ki-ki egy kis tarhonyát készíthetne magának; hisz tudjuk, hogy alig van valami téli főzelék.

Általában, szerény véleményem szerint nagyon jó volna, ha a közéletmezősi ülésekre néhány háziasszonyt is meghívnanak, mert mégis csak jobb tanácsokat tudna adni egy asszony arra nézve, hogy miféle intézkedések felelnének meg a mai nehéz viszonyok között a háztartás vezetésének megkönnyítésére. Teljes tisztelettel: Egy háziasszony.

— **A császár és a trónörökös Berlinben.** Berlinből jelentik: A Wolf ügynökség jelenti: Vilmos császár Berlinben meghallgatta a birodalmi kancellárt, a vezérkari főnök és a tengerészeti vezérkar főnökének előterjesztését és néhány államminisztert fogadott. A trónörökös, akinek neje tudvalevően egy hercegnőnek adott életet, Berlinbe érkezett és jelentkezett Ő felségénél.

— **Beteg a bajor királyné Münchenből je-** lentik: A királyné egészségi állapota a legutóbbi időben nem kielégítő. Orvosai tanácsára kimélnie kell magát.

— **Felmentettek adományai.** Barabás Béla főispán mozgalmat indított az aradi felmentettek körében azzal a céllal, hogy minden felmentett vagyoni viszonyaihoz mérten adakozzon aradi szegénysorsuak segélyezésére. A mai napon a következő adományok érkeztek a főispánhoz: Deutsch Fülöp 2000, Hajós Arpád 2000, Faragó Gyula 1000, Raicu Demeter 1000, Balcsó Antal 200, Kerpel Izsó 50 korona. Itt írjuk meg, hogy Bernát Ernő gáji gyógyszerész 500 koronát ajánlott fel havi részletekben.

— **Városatyá választások Aradon.** Ottenberg Tivadár és Almássy T. Pál halála következtében a második kerületben két mandátum, Kiss Ferenc elhalálása folytán pedig a harmadik kerületben egy mandátum üresedett meg. A városi közgyűlés ma elhatározta, hogy a három városatyaválasztást november 4-én tartják meg. A második kerületi választást a Kazinczy-utcai iskolában ejtik meg. A választás elnöke Lukácsy János, helyettese Maresch Gyula. A harmadik kerületi választás a Kapanciái elemi iskolában lesz. Választási elnökül Steigerwald Alajost, helyettes elnökül pedig Zima Tibort küldte ki a közgyűlés.

LEGUJABB.

Reggel 3 órakor érkezett telefonjelentés.

Harmincezer rubelt tüzött ki Kornilov Kerenszky fejére.

Stockholm. Finnország és Svédország között teljesen megszakadt a távirati összeköttetés. Mind a mellett elég hír érkezett, amely azt mutatja, hogy Kerenszky és Kornilov között a véres mérkőzés megkezdődött. Kerenszky által kinevezett új főparancsnoknak, Klembovszkynak hír szerint 25.000 teljesen megbízható emberből álló csapat áll rendelkezésére Péterváron. Várnak ezeken kívül 20.000 kozákok, akik Kerenszkyhez hűek maradtak. Pétervártól nyugatra az új főparancsnok egy fővasuti vonalat szétromboltatott. Hír szerint Brussilov Kornilov támogatására két hadosztállyal indult utnak. A vasuti forgalom mindenfelé szünetel.

Genf. A Havas ügynökség jelenti: Vasilovszky Pétervár katonai parancsnoka vezérkarával együtt hétfőn éjjel titokban elhagyta Pétervárt. Ochruztba mentek, ahol Kornilov tábornok előőrsei állanak. Az elvonulás az ideiglenes kormány tudta nélkül történt.

Zürich. A Corriere della Sera jelenti: A délnyugati frontról komoly hírek érkeznek. A katonák és munkások tanácsának határozatai az ideiglenes kormány ellen irányulnak.

Stockholm. A finn határról azt jelentik, hogy Kornilov harmincezer rubelt tüzött ki Kerenszky fejére.

Basel. A Daily News azt közli, hogy a jelek szerint az északi front csapatai is Kornilov mellett döntöttek.

Genf. A Petit Journal jelenti Pétervárról: Pétervár polgári hatóságait felfüggesztették.

Pétervár. Hivatalosan jelentik: A kormány megtiltotta a Novoja Vremja megjelenését, mert részletesen hozta Kornilov felhívását és megrövidítette Kerenszky felhívását.

Pétervár. Hivatalosan jelentik, hogy a kormány az összes vidéki kormányzóságokhoz körtáviratot küldött, amelyben közli velük Kornilov állásfoglalását és Pétervár elleni előnyomulását és íszóítja őket, hogy világosítsák fel a lakosságot a helyzetről és gondoskodjanak a rend fenntartásáról. Kerenszky a pétervári csapatokhoz a következő felhívást intézte: A volt generalisszimusz, aki hűséget színelte a nemzet iránt, hetszegőnek bizonyult, a mennyiben Pétervár ellen csapatokat küldött és a frontot meggyöngyöztette. Végül a miniszterelnök felszólította az orosz csapatokat, hogy támogatassák a kormányt.

Zürich. A Züricher Neueste Nachrichten írja: Hogy Kornilov mennyiben áll az entente mögött, az még nincs tisztázva. Az utóbbi időben nem hiányoztak olyan jelek, amelyek azt mutatták, hogy Londonban és Párisban Kerenszkyt elejtették.

Nyugdíjas tisztviselő az aradi városházán. Érdekes választás volt ma Arad város törvényhatósági bizottsági közgyűlésén. A törvényhatósági bizottság irodai segédtszítte választotta Scheid Henriett városi napidíjast, aki már csaknem tíz esztendeje áll a város szolgálatában és ügybuzgalmá, szolgálatkészsége és rátermettsége miatt általános rokonszenvet szerzett magának. A most megválasztott tisztviselő a városi adóhivatalban működik. A törvényhatósági bizottsági tagok mai választásukkal megerősítették Zubor Andor adóügyi tanácsnok azt az állítását, mintha a női munkaerő nem érdemelné meg a támogatást. A közgyűlés most nyilatkozott meg először olyan irányban, hogy a városi közigazgatáshoz nyugdíjas állásba nőtisztviselőt is érdemes behelyezni. Ez az első eset ugyanis, hogy az aradi városházán nyugdíj jogosultsággal bíró állásra nőt választanak meg s a választást nagy érdeklődés előzte meg. A kandidáló bizottság Scheid Henriett jelölte a legelső helyre. A szavazatszedő küldöttség elnökének, Stauber Józsefnek a szavazás eredményét tartalmazó nyilatkozatát általános helyesléssel fogadták. Scheid Henriett ugyanis harmincegy, Lengyel Sándor huszonnyolc, Zaránd Emil négy, Wemberger Menyhért pedig tizenegy szavazatot kapott, így tehát a segédtsziti állásra a közgyűlés Scheid Henriettet választotta meg.

Adományok. Az aradi kereskedelmi és iparkamarához az Ottenberg Tivadar-alapra a következő további adományok folytak be: Wertheimer és társa Makó 150, Ingatlanforgalmi és parcellázóbank r. t. 100, Aradi fűrészgyár r. t. 100. Magántisztviselők egyesülete 100, Marek Mór Petrozsény 100, Gurahonei takarékpénztár r. t. 50, Aradi első takarékpénztár r. t. 1000, Seidner Bernát és fia Soborsin 200, Czibulka Béla Körösladány 100, „Ardeleána” takarékpénztár Szászváros 400, Moldován Szilvius dr., Szászváros 100, Réthy Viktor 50, Aradmezei takarékpénztár r. t. 500, Neuman Adolf báró 500, Pécskai takarékpénztár r. t. 500, „Gellért” gőzmalom r. t. Makó 50, „Agricola” gazdasági r. t. Vajdahunyad 100, Aradi polgári takarékpénztár 100,

Rosenthal Adolf Békéscsaba 300, Magyar szalmaanyag gyár r. t. 20, Réthy Béla Békéscsaba 10, Erdélyi egyesült kereskedelmi r. t. Déva 100, Békéscsabai sertéshizláló r. t. 50, Arad csanádi gazdasági takarékpénztár 500, Hubertus kötött és szövöttáru gyár r. t. Békéscsaba 200, Gyulai hitel- és bóranyagbeszerző szövetkezet 10, Werner Károly 50, Weitzer vaggongyár 200, Domány József 100, Wintermíte Janó 20, Aradi általános takarékpénztár 50, Eohn M. és társai gőztéglagyár Békéscsaba 200, Freuder Mór Orosháza 50, Transylvánia konzervgyár Déva 50. Ezekkel az adományok eddigi összege 12.960 korona.

— **Aszalt szilva árusítása.** Felhívom azou hivatásági élelmiszer árusítással foglalkozó kereskedőket, kik a boszniai aszaltszilva árusításában részt akarnak venni, hogy az utalvány kiváltása céljából csütörtök délelőtt a közéletmezési hivatalban jelentkezzenek. Az aszaltszilva jegyek nélkül kilónként 3 korona 40 fillérért árusítható. A közéletmezési hivatal vezetője.

— **Felnyeli és vidéki viszentelődök részére tábori dobozok, levelező-lapok, csomagoló- és levélpapírosok, papírzsacskók, képes levelező-lapok, papírzsakéták, noteszek stb. legolcsóbban Kerpel Izso papírnagykereskedésében.**

— **Iz. újszerepekre irakönyvek Kerpelnél.**
— **Zsldó ünnepi irakönyvek és szertartási cikkek Pichler Sándor papírkereskedésében, Bohus-palota.** 6221

MOZGÓKÉPSZINHÁZ.

Psylander és Ebba Thomsen csütörtökön az Erzsébet-mozgóképszínházban. A színház igazgatósága helytállva igéretének, az első csütörtökre a Nihilit-robbanás című slágert, elsőrangú pótműsorrall együtt vette műsorra. Főlélekes volna e kép tartalmát külön méltatnunk, hiszen mindannyian tudjuk és ismerjük a világhírű Nordisk márka sikerét, mely gyár csakis a legjobb és legszebbet produkálhatja. Már maga az is biztos garancia a kép sikerére, hogyha két oly kiváló művészi talentum, mint Waldemár Psylander és Ebba Thomsen játssza a főszerepet. Egy villa fejtöbbségének grandiózus felülvitele meg egyenesen szenzációkeltő. — **Vasárnap a Szent béke Dorrit Weixler-film kerül bemutatásra.**

* **Kisért a múlt.** (Premier az Apollóban.) Amióta az Apolló színház megkezdte új szezonjának gazdag filmsorozatát bemutatni, a publikum nem győzi kihasználni a pompás szórakozásra és művészi élvezetre nyújtott sok alkalmat. Az Apolló színház régen túlhaladva a vidéki mozgóképszínházak versenyét, a legelőkelőbb fővárosi filmszínházakkal tart lépést a legköltségesebb, s így természetesen a legszebb filmek bemutatásában. Ma ismét olyan kimagasló filmet mutatott be az Apolló, amelyet csak ritkán láthat a közönség. Az élet örökké lobogó érzései és szenvedélyei a dráma mozgató rugói. Megrázó eseményekben költjük, hogy a szent szerelem hogyan súlyedhet a tragikus szomorúságok mélységeibe. A multnak sötét árnyai csattognak a csokos szájak körül s kísértésükkel eltorzítják, szederjessé teszik azokat. A mesteri bravurral fölépített dráma, remeke a filmirodalomnak. A szereplők komoly megbecsültni való művészi munkát végeztek. Ugyanezt lehet elmondani a rendező munkájáról is. Ugy a nagy drámai film, mint a mellékkepek a premier publikumának — amely utolsó helyig megtöltötte a színházat, a legnagyobb tetszését és elragadtatását váltották ki.

— **Gyomoriátás és nyomás, étvágytalanság, a nyelv lepedékes volta és a rendellenes emésztés a természetes „Ferenc József”-késérviz használata által biztosan, könnyedén és gyorsan elmúlik.**

MÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

A Kereskedelmi Bank félelvi mérlege.

A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank most teszi közzé az 1917. üzletév első felére vonatkozó mérleget, amely 10,186.264.29 korona tiszta nyereséggel zárul, az előző évről átkészott 2,025.446.75 korona tekintetbe vétele nélkül: az 1917. év első felének haszna az 1916. év első felében elért 7,912.947.02 koronánál több.

— **Meghalt a bolgár királyné.** Szófiából jelentik: A királyné állapotában tegnap komoly rosszabbodás állott be. Az orvosok a szív működés észrevehető és nyugtalanító csökkenését állapították meg, ami a legsúlyosabb komplikációkra vezethet. — Szófiából jelentik éjjel: A bolgár királyné meghalt.

— **Entente csapatszallítások a Balkánra.** Zürichből jelentik: A svájci lapok jelentik: A francia és olasz határra jelentékeny angol csapatok érkeztek. Ezeket Olaszországban hajóra teszik és a balkán frontra szállítják.

— **Ujabb offenzíva Flandriában.** Baselből jelentik: Hollandi határról jelentik: Flandriában újabb offenzíva készül. A londoni haditanács újabb nagy offenzívát határozott el.

— **Az állami munkaközvetítő szervezése** Jelentette már az Aradi Közlöny, hogy az állami munkaközvetítő-intézetet Aradon rövid idő múlva felállítják. Az országos munkaközvetítő hivatal elnöke, Andor Endre miniszteri tanácsos ma Aradra érkezett, hogy a hivatalos tényezőkkel tárgyaljon e fontos szociális intézmény felállításáról. Felkereste Lócs Rezső helyettes polgármestert és Varjassy Lajos dr. kereskedelmi és iparkamarai titkárt, akikkel behatóan értekezett a kérdésről. Az aradi munkaközvetítő-intézet hatásköre ki fog terjedni az aradi kamara egész területére, tehát Arad, Békés-, Csanád- és Hunyadvármegyére. Varjassy Lajos polgármester holnap délelőtt tíz órára szakértékeztetést hívott össze ez ügyben a városháza tanácstermében és erre az értekezletre meghívta mindama intézményeket és egyesületeket, amelyek elősegíthetik a munkaközvetítő-intézet fejlődését és helyes működését.

FOG- tömések, aranyból, platina, arany és ezüst, amalgamból és a fog szinével azonos porcellánból.

FOG- koronák, hidak, egész fogsorok szájpadiás nélkül aranyból, platinából vagy porcellánból.

FOG- kövek eltávolítása, fogak fehéritése és hibás fogsorok átalakítása, valamint javítása.

FOGHUZAS. Tizenhét éves fogtechnikai gyakorlatom, amely idő alatt Berlin, Lipose, Brüssel és Londonban, nemkülönbön Amerikában a leghíresebb fogspeciálitáknál mint asszisztens működtem, továbbá tekintve azt, hogy műtermem a mai kor legtekélyesebb műszerével van felszerelve, elég garanciát nyújt, hogy még a legkényesebb esetekben is a legteljesebb mértékben megfellelhessek. **Telefon 757. szám.**

JACOBI GYULA vizsg. fogtechnikus Szabadság-tér 4. Bejárat Eötvös-utca 17.

2,273.317.27 koronával több. A nyereség nagy emelkedésénél tekintetbe kell venni, hogy időközben a bank alaptőkéjét 64 millióról 84 millió koronára emelte. Ennek megfelelően az első félévi bruttó nyeresége a tavalyi 10,894.042 koronáról 16,401.558 koronára javult; ugyanakkor a kiadások 2,981.005 koronáról 6,215.294 koronára emelkedtek. A félévi tiszta nyereség tehát a fentemlített 10,186.264 korona, amely 25.46 % (tavaly 25.32 %) jövedelmezőségnek felel meg.

A bank forgalma az első félévben 28 milliárd koronát tett ki, a múlt év első felének 18 milliárdjával szemben. A forgalom nagy fejlődéséhez hozzájárult a betéti tőkék nagy emelkedése is. A legszigorubban vett tiszta betétek 969.8 millió koronát, a hitelezők összessége pedig 596 millió koronát tett ki, ugyancsak a két tétel együttvéve 1.566 millió korona az 1916. december 31-én kimutatott 1.286 millió koronával és a tavaly június 30-án kimutatott 955 millió koronával szemben.

Az eredményszámra kedvező alakulása a kamatszámra emelkedett hozamán kívül főleg az értékpapírokon és a szindikátusokon realizált nagyobb nyereségnek köszönhető. Ezzel szemben azonban a kiadások is jelentősen emelkedtek; a tiszti fizetések, költségek, adók és hadijótékonyosság 5,688.346 koronát emésztettek föl az előző év első felében kiadott 2,960.317 koronával szemben. Az intézet hadijótékonyossági kiadásokra a jubileumi 1 millió korona adományán felül további 1,214.407 koronát adott ki.

Az állami előlegek a félévi mérleg szerint a 312 millió koronát meghaladják már. A legutóbbi hónapokban a jelzálog- és községi kölcsönüzlet is fejlődött, amennyiben a bank 4,847.300 kor. záloglevél-kölcsönt és 7,388.142 korona községi kölcsönt bonyolított le. tehát

összesen 12,235.442 korona kölcsönt folyósított. Saját kibocsátású címleteiből 8 millió korona értékűt adott el a bank; címleteinek összértéke 600,237.000 korona. A tárcájában levő értékpapírokat az eredeti beszerzési áron állította a mérlegbe, míg az értékpapíron kimutatott nyeresége a tényleg lebonyolított eladásokból származik. A hadikölcsön lombard 115.7 millió koronával szerepel a mérlegben. Az intézet igen sok pénzügyi tranzakcióban, főleg alaptőkefelemlésekben vett részt és jelentősen szindikátusi érdekeltségeket vállalt.

Az eredmény- és mérlegszámra adatai arról győznek meg, hogy noha az intézet normális kárhelyezései a háború következtében visszaesést mutatnak, a banknak sikerült saját tőkéjének lényeges szaporítása mellett is eddigi percentuális nettó hozamát nemcsak csorbitatlanul fentartani, hanem még valamelyest meg is javítani.

Loárverés. Közhírré teszem, hogy a tornoczi lókorházban szeptember 16. és 30-án loárverés fog tartani. Az árverésen részt venni kívánók részére igazolványokat hivatalom állít ki. Varjassy Lajos polgármester.

A csongrád-szegedi járatok megszüntetése. A Magyar Királyi Folyam és Tengerhajózási R.-T. igazgatósága közhírré teszi, hogy személyszállítással egybekötött menetrendszerű teherjaraat Csongrád és Szeged között kis viz miatt további intézkedésig megszüntette.

A szerkesztésért felel:

Stauber József

Talpvédő prima bőrből,

16 cm-be foglalva, kerek és négyzetleges formában, legjobbn e téren. Egy doboz, mely 50 darabot tartalmaz, a hozzávaló szettekkel 1 50 kor. Szétválasztás 50 dobozos postacsomagokban, csak utónevét melletti. Portó- és csomagolási költség: 1.50 kor. Régiám cikkeik ingyen mellékelve.

Heurich Guttman,
Wien, I., Nibelungengasse 6. —: Képviseletet keresünk minden város részére.

Női- és férfi kalapok formázása és festése.

Értesitem a n. é. közönséget, hogy férfi- és női kalapok festését, tisztítását és formázását a legújabb divatu fo mákra

elvállalok a legszebb kivitelben és a legrövidebb idő alatt. Tisztelettel 6107

Mally Albert,

kalapos mester, Boros Béni-tér 23.

Mesés szép lesz az a hölgy,

aki az

IBOLYA DORÉ CRÉMET

használja. Az arcbőrt vakító fehérre varázsolja és eltünteti mindenféle arctisztatlanságot. **Ara egy tégelynek 2.- K.**

Ibolya Doré szappan 4 kor., Ibolya Doré tej 2 K - fill. Ibolya Doré hölgypor 2 K - fill.

Tyukszem ellen

a leghatásosabb szer az

Anagalin.

Ara 1 korona.

Kellemes izü limonádét

mindenki otthon készíthet 1 adag **CITRAS-sal.**

Ara 20 fillér.

Fenti szerek kaphatók a kizárólagos készítőnél:

Hajós Arpád

gyógyszertárában
Arad, Andrassy-tér 22. szám.

A szépségápolás tika a felhasznált szépségápolási eszközök helyes megválasztásában rejlik!

Rozsnyay kitünő Serail arc- szépítő különlegességei

mind kipróbált jó hatású készítmények, amelyet bárki bizalommal használhat.

Rozsnyay Serail arc-enőcse. Kis tégely 1.50 kor. Nagy tégely 2.50 k.

Rozsnyay Serail crémje nappali használatra. Egy tégely ára 2 korona 50 fillér.

Rozsnyay Serail szappan. Egy darab 3 kor. 50 fill.

Rozsnyay Serail Arpora. Lehellet finomságu. Crém, tónus, rózsas és teleximokban. Egy dob. ára 2 korona.

Kiváló finom illatszerek. Gyöngyvirág, Ibolya, Leléndu bal, orgona, piros rózsas, Serail. Uvegeje 1 kor. 50 fillér.

Kapható a készítőnél: 1946

Rozsnyay Mátyás gyógyszer-tárában Arad, Szabadság-tér.

Az új Magyar Vöröskereszt sorsjegyek

kedvező részletfizetések mellett jegyezhetőek az 6855

Aradi Hitelbank és Takarékpénztár Részvénytársaságnál,

Salacz-utca 6. szám. Telefon 462. Az első részlet befizetése után a tulajdonos már járékot és

egy millió koronás főnyereményre

Meghívó.
Apatelek (Mokra)

hegyközség
választmánya, f. hó 20-án d. n. 3
órákor ülést tart a községházán,
4 órákor

közügyülés.

Tárgy:

1. A szüreti határidő, a szüreti és őszi munka, napszámbekek megállapítása.
2. Az 1918. évi előirányzat tárgyalása.
3. Hegypénztárnok jelentése az 1901—1913. évi hátralékok rendezéséről.
4. A hegyelöljáróság választása és a választmány megalakulása.
5. Netáni indítványok.

Apatelek, 1917. szept. 11.

Panovich Jenő,
hegyjegyző.

6210

A tomesvári
Hungária

fürdő, elsőrangú

MASSZÖRMŐT

keres.

6162

Matteine-féle

patkány- és egérintás

új eljárás szerint.

Patkány- és egérintáshoz ajánlok **patkány- és egérintő-szert**. A XX. század legmeghatározóbb patkány- és egérintő-szere, csak patkányt és egeret öl meg, emberre vagy állatra nem veszélyes, tehát mindenütt elhelyezhető.

A patkány- és egérintő-szert baciust

- 1 kis adag 2—300 patkány kiirtására 12 K.
- 1 nagy adag 3—600 patkány kiirtására 20 K.

„Matteine”
vegyészeti laboratórium

Arad, Boros Béni-tér 1. szám.
Telefon 10—45. 501

Fűtésre kiválóan alkalmas

fűtőszar brikett

ismét kapható

Hazai Fatermelő R.-T.
gőzfűtésznél, Boros Béni-tér.

Író gépek

új és használt állapotban, üzemképesek, szalag, szénpapír, stb. raktáron.

Szakszertű javító műhely.

Írásmunkák és sokszorosítások. Gép- és gyorsírási tanfolyam. — Schaphaiergráf tekeresek. 5619

Bodnár József

Írógéprállaibanál Arad, Weitzer János-utca 11. Telefon 1141 az.

Ismét vásárolunk
köménymagot, borsót,
fahéjt, majoránát

saját szükségletünkre. Sürgős ajánlatokat kér az ár és a mennyiség megjelölésével: A. Bergauer, Wien, III., Neulinggasse. 11.

6196

Hirdetmény.

Apáti (Aradmegye) nagyközség jegyzői irodájában, a jegyzői teendőikben teljesen jártas egyén, azonnali belépésre alkalmaszást nyerhet.

Fizetése havi 220 korona, lakás, fűtés és világítás és végrehajtások alkalmával 4 korona napidíj.

Személyesen jelentkezők előnyben részesülnek.

Apáti, 1917. szeptember 8.

Márkutz József,
jegyző.

6166

Önkéntes árverés.

Eladom Hunyad-Kristyor községben fekvő házaimat szabad kézből, nyilvános árverésen, mely árverés folyó hó 16-án fog megtartani az eladandó ház üzlethelyiségében d. e. 10 órákor.

1. Egy négy szobából álló ház, nyári konyha, pince, istálló, csűr és egyéb mezőgazdasági melléképületek, kb. 1 és fél kat. hold legnemesebb gyümölcsfákkal beültetett kert. Jelenleg a m. kir. Posta és Táviráda hivatal és postamesteri lakásnak van kibérelve.

Kikiáltási ár 23000 korona. Huszonháromezer.

2. Egy 3 szobából és tágas üzlethelyiség, pince és egyéb melléképületekből álló lakóház kb. 600 négyszögöl gyümölcskerttel.

Kikiáltási ár 15000 korona. Tizenötezer.

Mind a két ház egymás mellett fekszik a község legforgalmasabb főutcájában, a hol a hetivásár lesz megtartva.

Kitűnő hely egy nagyobb terjedelmű magán üzletnek.

Bővebb felvilágosításokkal szóban vagy írásban a tulajdonos készséggel szolgál.

6161

Papp Julius,

Budai 12 Apostol-jegyzője.
Brád, Hunyadmegye.

Hirdetmény.

Az ujaradi jegyzői irodában a jegyzői teendőikben némi jártas, szorgalmas, ügyes egyén havi 180 korona, egy végrehajtói munkák pedig havi 90 korona üzetés mellett alkalmazást nyer.

Margittay Károly,

jegyző.

6172

Házeladások,

valamint kisebb és nagyobb birtokok eladható, parcellázást követő vállalatok. Az ország minden részében előjegyzésre kis- és nagybirtokok. Aradon magán- és bértársak. Ajánlatokat, megbízásokat kér

Halmi József

adásvételi közvetítő iroda.
Lakás: Deák Ferenc-u. 5.
Telefon 726. 2349

Földbirtokosoknak

35 évre 7% annuitás teljes árfolyam,

50 évre 6% annuitás teljes árfolyam,

63 évre 4.85% annuitás 95% árfolyam

65 évre 5.56% annuitás 99% árfolyam mellett továbbá

aradi házakra

50 évre 6% annuitás 93% árfolyam (rövidebb időre is) mellett törlesztéses és váltó kölcsönöket folyosítat, valamint kisebb-nagyobb birtokok, házak eladását és parcellázásokat vállal;

Bonyhádi József

Arad, Kapa-u. 47., d. n. 2-től.

Birtokok és házak eladásra előjegyzve.

22003—1917. kh.

HIRDETMEY.

Kzhirre teszem, hogy Aradon 1917. év augusztus hó 16-án egy drb. fekete-ícher, jobb szemére vak tehén elfogatott.

A tulajdonos folyó évi szeptember hó 8. napjáig a kapitányi hivatalnál jelentkezhetik és tulajdonjogát beigazolhatja.

Ha a tulajdonos jogát beigazolni nem képes, tulajdonosa a fenti határidő alatt nem jelentkezik, az állat mint gazdátlan jószág nyilvános árverésen el fog adatni.

Arad, 1917. szeptember hó 4.

Green, főkapitány.

21746—1917. kh.

HIRDETMEY.

Ópécska község határában f. év augusztus hó 19-én egy 4 éves sárga kanca, csilagos háta, jobbról ismeretlen bélyegű ló bitangóságban találtatott. Igazolt tulajdonosa a lovat Ópécska község-nél tulajdonjogának igazolása mellett átveheti.

Arad, 1917. szeptember hó 6.

Green, főkapitány.

Gépirónő

jó fizetéssel, szabad lakás, fűtés és világítással.

Kerestetik.

Könyvvezetésben és magyar-német levelezésben jártások előnyben részesülnek. Ajánlatok:

Seidner Bernát és Fia

Marosborsa. (Aradmegye) céghez kéretnek.

A Magyar királyi belügyminiszterium és a magyar kir. kereskedelmi miniszterium által engedélyezett, valódi **HERSKOVITS-féle citromizból készült**

CITROMIZ PÓTLÓ,

mely teljesen pótolja a most amugy is behozatal hiányában drága citromot. Kellemes íze és jóságánál fogva felülmúlja az eddig forgalomba hozott összes citrompótlókat. Egy kellemes ízű limonádéhoz egy kávés kanál, egy teához pedig 30 csepp elegendő. **Herskovits-féle citrom-pótló** kapható az összes elsőrangú fűszer- és csemegekereskedésekben. Egy kis üveg ára 1.70 korona, 1 nagy üveg ára 2.40 korona. **Vízont-olárusítóknak nagy áronedmény.** Képviselet:

Both József, Heim Domokos-utca 3.

Főraktár: Arad, Deák Ferenc-u., Földes gyógyszerárral szemben. Ügyalfunk a Herskovits névre. 6197

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetéseket díjat szavak szerint számítják. Minden szó hirdetésre 10 fillér. Vastagabb betűkkel 20 fillér. A vastagabb betűkkel kívánt szavakat alá húzással kell jelezni. A legkezebb hirdetés ára 1.20 korona. Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. Hirdetéseket délután 1/2 óráig vesszük fel. A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Levelezés.

„Blanka és Irén” jelgére levél van a kiadóban. 6211
„Reidogialan”-nak levele van a kiadóban. 6212

Alkalmazást keres.

Gazdaszesszónak menne, éjjeli üzletben kellő jártassággal bíró nő, fix fizetés vagy jutalék mellett. Leveleket „Gazdaszesszóna 97.” jelgére a kiadóba kérek. 6205
Végzett logotechnikus-nő előkelő laboratóriumban állást keres. Cím a kiadóban. 6178
Deutsches Kinderfräulein mit Jahreszeugnis, sucht Stelle. Briefe erbitten an L. Hellmer, Battonya. 6170
24 évi gazdasági gyakorlattal bíró 58 éves, nős, csendes, gazdaság vezetését vállalja. Cím a kiadóban. 6171

Alkalmazást nyer.

Fodrász segéd, Allandó alkalmazást kap magas fizetésért és mellesleg keresettel Szegeden, Csarzy Mihály, úri fodrász termében. 6220
Egy motorkésző, 2 tanuló lakatosnak, 1 mindenes fiú fizetéssel felvétetik. Fácán-utca 6. 6201
Azonnal belépésre keresek, főként és egyéb házi dolgot elvállaló szorgalmas nőt kétszemélyes háztartásba. „Utthon” jelgés leveleket a kiadóhivatal továbbít. 6213
Megbízható jó házmester, bejáró és mindenek kerestetik. Lovar-utca 1. szám, Attila tér sarkán, Földszint. 6214
Schäffer Henrik saphkésesítő műhelyében egy leány felvétetik, 6206
Tanulóleány virágkereskedésbe fizetéssel felvétetik János Károlynál Zrínyi-utca. 6145

Négy polgári végzetű ügyes fiú fogtechnikus tanulónak felvétetik. Cím a kiadóban. 6081
Kiseb és nagyobb munkásleányok felvétetnek Ingusz dobozgyártásban. Deák Ferenc-utca 20. 6139
Erős munkások alkalmazást nyernek az Andrányi Pezsgőgyárban Bövös-utca 9. Jelenkezni ezen címen lehet. 6185
Elsőrendű szalendban ügyes varróleányok jó fizetéssel felvétetnek. Kis Eszter, Moly u. 2. sz. 6167
Nyomdász-tanulóknak felvétetik két fiú, kik a 14. évet beöltötték és legalább 6 osztályt végeztek. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Kiadó lakás.

Úri garzon lakás 1 utcai, 1 udvari előszoba, fürdőszoba Ferdinánd-utca 7. szám, novemberre kiadó. 6071

Vétel és eladás.

Egy Schubert-féle pedálos cimbalom igen jó karban eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 6133
Mindenféle kihullótt haját veszünk Gallik és Székely fodrász, bérő Bohus-palota. 6207
Alig használt cséplőgarnitúra teljes felszereléssel, Cormick-féle aratógéppel, három lóerős felszerelt benzínmotor, vetőgép, szekerek, koscsik, ekek, egyéb szerszámok, továbbá 5 mázsa dohányzsinórg és különféle dohányművelő eszközök eladók. Cím a kiadóhivatalban. 6204

Eladó

egy jókarban tartott bicikli, 9x12 fényképezőgép hozzávalóival, elsőrendű gramofon, új- és safrilmezek lejátszására berendezve, 90 lemezzel, kis öntöttvas tüzhely és kisebb gyalupad. Megtekinthető Telek-utca 7, délután 1-2-ig. 6216

Használt zongorát

és egy kisebb magánzongorát megvételre keresek. Kossuth-utca 38, ajtó 3. 6219

18 karátos aranyat

9 koronáért beváltom. Brandes ékszerész József főherceg-ut 12., a lutheránus templom mellett. 6217

Baromiféles

elleni szer, „Tikin” kapható egyedül Wajdits gyógyszer-tárban, Fe-enc-ter. Kis uvez 190 kor., nagy üveg 3-50 kor. 2347

Vezelek

egész helyegyző-ítményeket, egyes könyveket, könyvtárakat, régi és új ítményeket. Kerpel Istó könyvkereskedése. 3691

Butorok adásvétele.

Ebédő, háló- és nappali szobaberendezés. Fa- és vasbutorok kaphatók Garai Károly butorüzletében Arad, Asztalos Sándor-utca 5. sz. 2791

Lokomobilok magánjáró és

való átalakításához szállítjuk az összes ütvényeket, tengelyeket, talpiemezeket stb. Lokomobilokat maéajáró gőzgépekre becsatlakoztatjuk. Bővebbet: F. Fiedrich Testvérek gőgyártóban, Temesvár. 6039

Cognacok üvegeket

veszek, darabját 70 fillérért. Epstein Simon, Boros Béni tér 11. 6176

14 karátos aranyat

7 korona 50 fillérig beváltom. Özv. Beck Mórné, Asztalos Sándor-utca 2. 6120

Töbgy- és cser-makk

területeket bérbe veszek, esetleg felszedett makkot bármily kis és nagymennyiségben veszek. Ajánlatokat kérek. Goldis Kornél, Nadab. 6541

150 Hectoliter

transport hordó eladó, esetleg 200 ht. litrig kölcsön adatik. Bővebbet Telek-utca 14. 5902

14 karátos aranyat

7.40 kor-ért bevált Brandes ékszerész. József főherceg-ut 12., Lutheránus templom mellett. 6085

Eredeti magánjáró

10-12 lóerős, megvételre keresek. Cím a kiadóhivatalban. 6111

Hét osztályos

jó karban levő zongora eladó. Szentlélek gyógyszer-tár, Tótkomlós. 6141

11-50 koronát

fizetek egy gram legfinomabb aranyért. Zalogcedúliakat a legmagasabb áron veszek. Brandes óras- és ékszerész. József főherceg-ut 12. szám. (Lutheránus templom mellett.) 5513

Tankönyvek és írószerek

legelőnyösebb bevásárlási forrása Minerva Könyves I. és Társa, Arad, Dobó utca 1. (Ferenc-téri polgári iskola mellett.) 6605

Vezelek

uraktól levett férfi ruhát, valamint mindenféle egyenruhát a legmagasabb áron. Videkre is élmegyek. Blaier Ignác, Bocakó-utca 1. 761

4000 lt. oria-talmu

8 hordó eladó Aradjánlatot kérek Mallán der Gyula, Czella. 6189

16 karátos aranyat

8 koronáért beváltom. Brandes ékszerész József főherceg-ut. 12. sz. Lutheránus templom mellett. 6188

Tégla

jóminőségben, nagy és kis mennyiségben, jutányos áron kapható. Jiraszek iroda Lovarda-u. 1. szám, telefon 1097, vagy Lázár iroda, Haaszinger-utca 5. szám, telefon 747. szám. 3783

Irkolai

tankönyvek, táskák, író- és rajzszerek, a legelőnyösebben szerezhetők be Deák Béla könyv- és papirkereskedésében, Forray-utca, Gr. Nádasdy-palota. 4421

Ingatlan.

A belváros

igen értékes, szép helyen, két utcára nyúló, 50 meter fronttal, jól jövedelmező sarokház 5 üzlethelyiséggel és kisebb lakásokkal, előnyösen eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 6181

Aradon Ségában

2 és fél holdas termőszőlő nemes gyümölcsfákkal, szép lakház és vincel érlakkal szabad kézzel eladó. Fővilágosítást ad Miklós Lajos dr. közjegyzői irodája, Salac-utca 2. 6208

Magánház a belvárosban

eladó. Cím a kiadóban. 6208

Határ-utca 16. számú

magánház előnyös feltételek mellett eladó. Aradi Ker-eskedelmi Bank. 6202

Ménest szőlő

16 kat. hold területtel, 5 szobás ur lakással, vízvezeték és gáz. Kívül fenyvesen berendezett kocsival, circa 140 hl. hordó, cirka 300 hl. kád, gőzprés st., felszereléssel, kitűnő karban elad. Bővebbet Goldschmidt Sándor bankórártésben Arad, Minorita-palota. 6215

Eladó ház

Gizella-utca 3. sz. emeletes bérház, 10 évig adom-ntes, szabad kézzel eladó Bővebbet ugyanott. 6140

Bavarooban

egy kis földszintes bérház nagy telekkel eladó. Cím a kiadóhivatalban. 6179

Eladó

Urbán Iván u. 38. számú sarokház. Bővebb felvilágosítás ugyanott. 6001

Birtokot veszek

Arad környékén, lehetőleg arad-világosi vonal valamely állomásához közel 200-500 holdig, prima szántót, jókarban levő épületekkel. Ajánlatokat Tary Lajos földbirtokoshoz Nádalya, Bácsm. 6037

Délmagyarországi,

esetleg Marosmenti, vagy szlavóniai birtokot vennék viz mellett. Leveleket „Vadászterület” jelgével kiadóba kérek. 6134

Birtokot

ipartelepvel egybekötve vásárolnék. Sürgős ajánlatokat „Töképénzes” jelgére kiadóba. 6186

Erdőbirtokot

vasút és víz mellett nérelnék, esetleg megválnék. Ajánlatokat „Gyáros” jelgére kiadó továbbít. 6195

Ópáloson

a villamos megálló közelében egy lakóház pincéfelszereléssel és 2 kis hold szőlővel, idei ter. éssel, vagy annélkül eladó. Bővebbet a tulajdonosnál. Sáfraz Samu, Lippakeszi u. p. Temeshidegkut. 6129

Eladó

halálózás folytán, legjobb helyen, kitűnő karban evő 8-8 holdas szőlő kocsikkal, terméssel vagy annélkül. Úgyzintén egy kényes uriház a panteoi főncán s elsőrendű termő földek. Bővebbet Pankkótán Sebők István urnál, vagy Sebők János urnál Aradon, Veitzer János-utca 2. 6142

2-3 holdas szőlő

a hegyalján kolná al, berendezéssel, szőlővel, vagy annélkül megvételre kerestetik. Ajánlatokat: „Hegyalja” jelige alatt a kiadó továbbít. 6153

Üzletek.

Vegy-kereskedés

és korlatlan italmérései engedéllyel ellátott korosma, dohányárada, nagy telek, új elhelyiségekkel a legjobb helyen, elhelyezés folytán szabadkézzel eladó. Szévedvaron a lakásban az özvegyasszonytól és Ujradon 143. házszám alatt lakó Ursán Tódor nyug. jegyzőnél értekezhetni. 6154

Különféle.

Apróhirdetések

az „Aradi Közlöny” részére felvételnek a Messenger-boy irodában, Deák Ferenc-ut. Barna Béla hirdetési és hírlapirodájában Zrínyi-ut. és a Kossuth-utcai papírüzletben.

Borvételre

megbízást elfogadok. Cím a kiadóhivatalban. 6193

Gyógyászat.

Hehs Vassz chinabura.

Suverén szer vérszegénység, sápkór, szédülés, a vérszegénységből eredő ideg-bajok, étvágytalanság, gyomorbántalmak, láz, általános gyengeség ellen. Paratian verképző és vérjavító, biztos óvszer malarikus fertőzések- és minden infekcióból eredő meg-betegedés ellen ugy fejtő-teknek, mint gyermekeknek. Ára 6.- kor. Hehs gyógyszer-tár, Földes gyógyszer-tár. 12

Tyukszem

és minden bőrkeményedés ellen biztosan ható szer, Hehs gyógyszerész tyukszem-tapasza. A legmegrogzottabb tyukszem a tapaszt párnapi használata után levál, a gyöttrő fájdalom azonnal megszűnik. Ára 1 korona. Hehs gyógyszer-tár, Földes gyógyszer-tár Arad. 12

Dr. Schalkovsky

lábizzadás elleni szere, biztos, kipróbált ártalmatlan szer, rögtön hat, ára 1 korona 50 fillér. Kapható Földes és Hehs gyógyszer-tárban. 12

17767-1917.

HIRDETMÉNY.

A m. kir. Miniszteriumnak az erősáramú villamosvezetékek bejelentéséről, valamint a vezetékek forgalombanizatalának és felhasználásának korlátozásáról szóló 1812-1917. H. M. sz. kormányrendeletet a következőkben teszen közhirrre:

A m. kir. miniszteriumnak 1916 évi december hó 28-ik napján kelt 42:7-1917. M. E. számú rendelete szerint bejelentés előző villamosvezetékek és szerelvénycyvek bejelentésének határideje 1917. évi július hó 31. napjáig meghosszabbítottatik.

A bejelentés eredeti határidejének 4240-1916. M. E. sz. rendelet 3. szakaszának 2. bekezdése) elmulasztása miatt nincs helye büntető eljárásnak, ha a bejelentésre kötelezett íél ennek a kötelezett-ségének az előző bekezdése szerint meghosszabbított határidőben eleget tesz.

A jelen rendelet végrehajtásának ellenőrzésére külön ellenőrző közegek alkalmazhatók.

Aki a jelen rendelet 2. paragrafusa szerint zár alá helyezett tárgyakat a jelen rendelet ellenére elidegeníti, a hatósági ellenőrzés. meghússítja, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénz-büntetéssel büntettetetik.

Arad, 1917. augusztus hó 20. Green, főkapitány.